

Measso ha nem az meleg italt gyomorral ndel Tsarne as fazekat, gni kezdett, az utjában voltaképen gazán semst" se szült en él. Tiz se vált el te el, hogy mozogni is? e hullottak, s szisztegték

isszatért a , ugy állott még csak a emöldökéről. a zaeskót a asra akasz- sarne meg- ogott a szive ről a köny- s a kannás- sas edényre. felmelegített be öntötte, yan szólott

ajim, mosó a reggelidet, t se ettél. óár a lelke nta a gond, ájával, mert És evett és a felesége

A.

moserő át- enféle gép- malmok és sét, javítá- tó műhely AR, 1288 SZ.

TÓ

1/2 kilogram- gben kapható gula Unirel 7. sz

S

dé ktár 1277 bächer and 31.

ár közvet- yékén na- három- cserélném ern városi díjaztat- elep" jelí- k.

zet

egten esünk

rek

-71.

Szerkesztőség, kiadó- hivatal és nyomda Ciuj-Kolozsvár, Str. Baron L. Pop, - Brassal-utca 10. Az Uj Kelet telefonjai Szerkesztőség 977 Kiadóhivatal 844 Nyomda 879 Héber osztály 455 Zs. N. Sz. 558

A kéziratok kizárólag a szerkesztőségnek címen- dők. Kéziratokat nem adunk vissza és nem őriz- hetünk meg

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITI I. NAPILAP

Előfizetési árak
Romániában
Egész évre 320 le
Félévre 170 lei
Negyedévre 90 lei
Egy hónapra 30 lei
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 1 lei 50 bani
Csehszlovákiában
Egy hónapra 25 ck
Egy szám 1 ck
Jugoszláviában
Egy hónapra 20 dinár
Egy szám 1 dinár

V. évfolyam, 50. szám

Ciuj (Kolozsvár) 5682. adar 4.

1922. március 4. Szombat

A nagy probléma

Irta Ujvári Péter

A nyughatatlank vetik fel a problémákat, nem a jószándékuak. A történelem orsójáról rendszerint simán szaladzanak le az események, ha mégis bonyodalom lesz belőlök, azt akkor az egyszerűség skizmatikusai, a jogfolytonosság értékei, az azertis-apostolok gubancolják össze. Ezek csináltak a nagyon egyszerű zsidókérdésből esimbókos zsidóproblémát és a zsidóproblémából, mert az egyszerűsége megbotlottak, zsidó-arab problémát. Azt mondják: Palesztinában bajok vannak és ezek a bajok a zsidók miatt vannak. Már a beállítás is hamis. Mert nem igaz, hogy a bajok a zsidók miatt vannak. A zsidók vadont irtanak, mocsarakat szártanak fel, utakat építenek, városokat alapítanak, a városokba kultúrát, a kulturálatlan perifériákra munka-lehetőséget visznek, hát ilyen bajokat el lehet viselni. Mi hát akkor a probléma? Csak az, hogy Palesztinában arabok is vannak. Ezt azonban azok is tudták, akik Palesztina ujjáépítését elhatározták és elismerték a zsidó nemzeti otthon történelmi jogosságát. Nem valószínű, hogy csak a jog tisztelétből származott ki az az elhatározás; sokkal inkább logikus az a feltevés, hogy azért ismerik el a zsidóság jogát Palesztinához, mert nagyon fontosnak ítélték Palesztina ujjáépítését és tudták, hogy erre csak a zsidók vállalkozhatnak.

Zsidók nélkül igazán nem lehet zsidó nemzeti otthont kiépíteni. A cionizmus ellenségei, akik a princípiumot megtagadni nem merik, csupán a gyakorlati megvalósítás ellen agítálnak. Az arabok kényesek, az arabok ragaszkodnak a sok évszázados achuzához, az arabok nem tűrhetik el, hogy elnyomják és megsemmisítik őket, a zsidó nemzeti otthon gondolatát ennél fogva el kell ejteni. Talán csak a zsidókat kell kikapcsolni belőle, mert az ujjáépítés egyébként a cionizmus ellenségeinek felfogása szerint is kívánatos. Zsidó otthon zsidó nélkül nem is utolsó dolog. De a zsidókat ki kell rekeszteni Palesztinából, mert ha egyszer gyökeret vernek az őshazában, elnyomók lesznek az arabuldozók.

Százan cáfolták már meg ezt a stupíd ráfogást, de senkise olyan erőteljesen, mint Weizmann Chajim. A zsidók, mondja a glasgowni nép-gyűlésen, sosem akarták nemzeti fejlődésükben meggátolni az arabokat. Civilizatorikus munkát végeznek Palesztinában, de az arab, vagy a keresztény elnyomása és megsemmisítése távol áll a palesztinai zsidóktól.

Nagy igazság ez. De ez még nem az egész igazság. Az egész igazság az, hogy nemesak a palesztinai zsidóktól áll távol a fajelnyomás gondolata, de minden zsidótól is. Még elősködő eszmének sem telepedhetett meg ez a szörnyű immoralitás a zsidó etikában. Ezt az etikát a proféták alapították meg és a zsidó profétizmus az egyetemesség isteni gondolatában élte ki magát. Ami elzárkózást, felsőbbiséget és önzést jelent a nemzeti gondolatban, azt ók abból kirepítetlenül kiirtották. Az emberi szeretet az emberiség szeretetivé magasztosult meg a proféták világszemléletében.

Még a zsidó teológiába is bele- gyöngyözött az egyetemesség kultu- szát a proféták világszemlélete. De

még a skolasztikába is és a biblia- kutatásnak abba a zsidótudomány- tudománykodást. Elragadóan mély igazságok vannak olykor ebben a furesa betűszemezésben. Néha koz- mikusan nagy igazságokat rejtenek el egy-egy szónagyarázatban. Meg- állapítják egy-egy szó értékét és ez- zel mindjárt meg is állapították a zsidó viszonyát az emberiséghez. Valahol fölemlítik, hogy a héber nyelv négyféle szóval fejezi ki az ember fogalmát. Ez a négy szó a következő: ádam, is, enős és gever. Erre aztán következik egy nagyon ártatlannak látszó gramatizálás. Is- nek, enős-nak, gever-nek van többese, csak az ádam szónak ninesen. Az ádam kifejezéssel a zsidót jelöli meg a tradíció. Mert oszthatatlan, mert egységes. Mert az ember és az em- beriség összeforrtatlanul egy és ezt a hitvallást a zsidónak kell belevinni az emberek öntudatába. Hát vajjon az arab kívül esik-e az emberiség keretén? A zsidó felfogás kirekeszt- heti-e és ki akarja-e rekeszteni az egyetemességben teljes emberiségből? Lehet-e józanul elgondolni, hogy egy nép, amely még lingvinista játékaiba is az összetartozás szent princípiumát vitte be, ezt az elvet valaha is meg- tagadni fogja?

A zsidóságról rendszerint még a gyűlölők is elismerik, hogy nagy misszióra küldött. Az volt a küldetése, hogy az egyistent adja meg a világnak. A zsidóság nem tagadja ezt a missziót, de a zsidók nagy szellemei már régen hirdetik, hogy nem ez volt a zsidóság igazi küldetése és nem ez volt történelmi fel- adatának legkimagaslóbb manifesztá- ciója. Igaz, hogy az isteneszmével szédítő magasságra emelte a kultúrát, de a zsidó gondolat nem ezzel len- dült fel a legeszesosabb magasságra. Ezt akkor érte el, mikor az embert hirdette meg az emberiségnek. Az isten nyilvánkozatainak sorozata ezzel kezdődik. És isten a maga képmására teremtette meg az embert. Az ember sérthetetlen, mert az isten jegyét hordja homlokán. Az ember akármilyen legyen és akárhon szüle- tett is, egy jogra teremődött. Ahogy ninesen kétféle isten, azonképen nin- csen kétféle ember sem. Két ember között az egyik nem lehet elnyomó, a másik pedig elnyomott, mert isten- ben sinesen meg az uralkodás prin- cipiuma mellett az elnyomás prin- cipiuma.

A zsidóság történelmi megjelené- séig csak urak voltak a földön és rabszolgák. Uralkodó népek és leigá- zott népek. Nem voltak még olyan népek sem, amelyek a nemzeti öntu- datot nemesítették ki magukból min- den eluralkodó erővel. Akkor még nem voltak igazi nemzetek. De olyan népek sem voltak még, amelyek az emberi méltóság megértéséhez jut- tak volna el. Az embert és az ember jogát legelsőknek a zsidóság deklarálta. És ehhez a felfogáshoz hű maradt mind e mai napig, mert etikájának legfőbb tartalma lett. A nemzeti gon- dolat nem vetette ki világszemléleté- ből az ember, a faj és az idegen nemzet tisztelének ezt a dogmatiká- ját.

Ha lehetett még felfokozni ezt a mindent átölelő embertisztelést, a nemzeti gondolat bizonyára csak fo-

kozni, de esökkenteni nem tudta. Legtöbbet nemzeti életének elfojtása miatt szenegett két évezreden át a zsidóság. Örültség csak feltételezni is, hogy a zsidó, aki kétezer év óta vonaglik az elnyomás alatt, épen olyan embertagadó akarjon lenni, mint azok, akik ő rajta csufolták meg az egyetemességet.

A zsidó nemzeti otthon nem fenyegeti az arab népet és nem állítja meg az arab nép nemzeti fejlődését. Ha a zsidó kultúrát tudott erjesz- teni olyan országban, ahol idegennek tekintették, nem lesz akkor kultur- gyilkos abban az országban, amely- ben a jogegyenlőséget maga az isten hirdette meg. És egy törvénye legyen te veled az idegennek is, aki közötted lakik. A zsidó nép, amely történel-

mének alapjain akarja ujjáépíteni Palesztinát, csak úgy törekedhetne népelynyomás hegemoniára, ha ezt a parancsot a szentírásból kitorölné. De nem törölteti ki, mert vagy az egész ősi morálját viszi az őshazába, vagy csak elsorvadásra megy vissza oda. Nem kell féltetni az arabokat és nines is arab-probléma. Az arab testvére a zsidó népek és ha nem is volna ez idegen, még akkor se volna, mert a zsidó nép között nem lesz idegen senkise. Valamikor az isten országát építette meg a zsidóság, most még grandiózusabb ország meg- építésére megy vissza az ősi földre. Az ember országát fogja ott megépi- teni, amelyen az ember nép szentnél szentebb közösségében fog összeforrni a zsidó és nemzsidó.

Elfogadják az elutasított jelöléseket

A liberálisok mindenütt győznek. A szenátorválasztások eddigi eredménye. Erdélyben befejezik a választási előkészületeket

Az Uj Kelet tudósítójától

A visszautasított erdélyi jelölések ügyében szenációs fordulat állott be. A nemzeti párt tiltakozása, melyet Popoviciu Mihály jelentett be a miniszterelnöknek és az erdélyi nem- zetiségek határozott állásfoglalása a választási dekrétum létségtelenül önkényes értelmezésével szemben, nem maradtak hatás nélkül. A bel- ügyminiszter rendeletére előbb Vajda Sándor és más két nemzeti párti be- jelentését fogadták el utólagosan a választási bizottságok. Az „Epoca” jelentése szerint Bratianu Jonel mi- niszterelnök tegnap távirati utasítást küldött Erdélybe, amelyben

elrendeli, hogy a választási bi- zottságok kötelesek utólagosan elfogadni az összes elutasított jelöléseket.

Bratianu távirata kétségtelenül megnyugtatóan hat Erdély lakossá- gának izgatott kedélyére, bár a ren- delet nem egészében teszi jóvá az elkövetett szabálytalanságokat. A visszautasított jelöltek ugyanis meg- szüntették kerületeikben a választási propagandát és hűveikkel más poli- tikai csoportok mellé állottak. Olyan hírek is kerültek forgalomba, hogy a nemzeti párt a miniszterel- nök jóakarátát nem kívánja igénybe venni és a visszautasított jelölteket nem lépteti fel újra. A kormány en- gedékenységét ellenzéki körökben úgy magyarázzák, hogy Bratianuék már nem félnek a bukástól. A bukovinai, beszarabiai és az ókirályságbeli ke- rületekben a főváros kivételével a szenátorválasztások befejeződtek és a liberálisok fölényes győzelmét eredményezték.

Nyolcvannégy megválasztott sze- nátor közül hetvennyolc liberális,

az ellenzéki pártok együttvéve csak hat szenátusi mandátumot szerezh- tettek. Az eredmény a legoptimis- tább liberális számításokat is felül- mulja. Most már arról beszélnek, hogy a kormány nem is akar min- dent elsőprő többséget szerezni. Kor- mánykörökben azt hangoztatják, hogy komoly ellenzék nélkül a kor- mány helyzete nem lenne elég szil- lárd, főleg az új parlament alkot- mányozó jellegére való tekintettel. A szenátorválasztások eddigi eredményeiről a következőkben szá-

molhatunk be: Legnagyobb meg- lepetést keltett a liberálisok beszará- biai eredménye. Az arhei kerületben a Bratianu-Inkuletz lista győzött. Ugyancsak a liberálisok győztek a cetatea-albai és a calaurai kerületben is. Konstancában Joan Roman és Joan Mandai liberálisokat választot- ták meg. Brailában Gavriulescu és G. Sassut, ugyancsak liberálisokat. A többi kerületben is a kormány jelöltjei győztek

a következő szavazataránnyal:
Tulceaban a liberálisok 6495, a pa- rasztpárt 3365.
Gorjban a liberálisok 13230, a pa- rasztpárt 1319.
Olban a liberálisok 10936, a pa- rasztpárt 2408.
Valceaban a liberálisok 15000, a parasztpárt 1700.
Vasluban a liberálisok 7000, a pa- rasztpárt 2030.
Tutova a liberálisok 5870, a parasz- párt 700.
Muscelben (a parasztpárt fészke- ben) a liberálisok 7163, a parasztpárt 3668. Itt sok verekedés és incidens történt.
Caliacra a liberálisok 3796, a pa- rasztpárt 1111.
Curtea de Argesban a liberálisok 15080, a parasztpárt 1899.
Vlascaban a liberálisok 9617, a pa- rasztpárt 5044, az Averescu-párt 4973.
Teleormanban a liberálisok 9927, a parasztpárt 7315, az Averescu-párt 4225.
Durostorban a liberálisok 10773, a takisták 1068, a parasztpárt 2151.
Jasiban Krupenszky liberálíst 8555, Jorgu Ciolan liberálíst 8405 és Xenopol Erakide liberálíst 8455 szavazattal meg- választották.
A Csernovie-vidéki kerületben dr. Onciu liberálíst választották meg sze- nátornak 6730 szavazattal a parasztpárt 447 szavaza a ellenében.
Erdélyben
a választások még nem kezdődtek meg, de az előkészületek minden kerületben befejezésükhöz közelednek. Itt-ott még heves összeütközések tör- ténnek a kortesek és a hatóságok között. Fogarásból jelentik, hogy az árpási kerület nemzeti párti jelöltjét dr. Dobrescu Aurélt és korteseit több ízben letartóztatták. Dobrescu legutóbbi kiszabadulása után távira-

tilag a királyhoz fordult. A táviratot Dobrescu így fejezte be:

— Kérem Felségedet, figyelmeztesse kormányát, hogy ez a megye, amely magyar időkben is mindig nemzetipárti képviselőt választott, nem a Bratiann-fivérek tulajdona, mint Ratesti, Samburesti és Florica.

Kolozsváron a nemzeti párt képviselőjelöltje, dr. Socol Aurél és szenátorjelöltje, dr. Isacu Aurél tegnap tartották meg programbeszédüket a Redutban rendezett nagygyűlésen. A programbeszédüket lapunk más helyén közöljük.

Zsibón a liberálist párt jelöltje Pop György. A zsidó néppárt ottani szervezete a központi pártvezetőség felhívásának megfelelően tudatta a jelölttel, hogy a zsidó szavazók csak abban az esetben hajlandók őt támogatni, ha a zsidósággal szemben tanúsított magatartásáról írásos nyilatkozatot ad. Pop György a zsidó választók kívánságának eleget tett és nyilatkozatában többek között a következőket mondja:

— A mai kormány a nemzetiségek minden szabadságát biztosítani óhajtja, gazdasági, kulturális és felekezeti téren egyaránt. Kijelentem, hogy a zsidóság minden érdekét képviselni fogom a parlamentben, mert tudom, hogy Románia zsidó lakossága az állami életnek nem jelentéktelen faktora. A zsidóság az állami konszolidáció érdekében dolgozik és ezért az uralkodó nemzettel való tartós barátságának semmi sem áll útjában.

Petala tábornok a hadsereg politikai szerepéről

Az Uj Kelet tudósítójától

Az utóbbi napokban egyre több szó esett a sajtóban arról, hogy a hadsereget bevonják a politikai harcokba. Egyesek azt is tudni vélték, hogy bizalmas kormányrendeletre a nemzeti párt számos hívét husz-harmine napi fegyvergyakorlatra hívják be, hogy a választási küzdelemben ne vehessenek részt. Petala tábornok tegnap a Román Távirati Irodának nyilatkozott a híresztelésekről. Ezeket mondotta.

— Már egyszer megegyeztem azokat a híreket, amelyek bizonyos szatmári tanárok behívásáról szóltak, akik az erdélyi nemzeti párt hívei. Tény, hogy a hadügyminisztertől rendelet érkezett, amely azt az utasítást tartalmazza, hogy mindenütt, ahol a katonai létszám nem teljes, egészítették ki tartalékosokkal, akik eddig különböző indokokkal ismételték kérték bevonulásuk elhalasztását. De én, minthogy jól tudtam, hogy itt Erdélyben ezt a rendeletet úgy fogják felfogni, mintha politikai célokat szolgálna, elhatároztam, hogy a hatodik hadtest területén ezt a rendeletet csak választások után alkalmazom.

— Ami a másik kérdést, a hadseregnek a választási harcokba való bevonását illeti, — folytatta a tábornok — biztosíthatok róla mindenkit: mindig távol tartottam és távol is fogom tartani a hadsereget a politikai harcoktól.

— Engem nem fognak látni egyetlen párt szolgálatában sem. Meg fogom őrizni teljes objektivitásomat és pártatlanságomat, ha a nemzeti párt, vagy ha a szocialista párt kerülne is hatalomra. Minden kormánynak tudnia kell, hogy a hadsereg nyugodtan áll a maga helyén és teljesíti feladatát, hogy megőrizze a belső rendet és hogy az országot, nem pedig valamely politikai pártot szolgálja.

Central Buffet

Színház után

az elite közönség találkozó helye

„Tiltakozunk a kisebbségi pártok visszautasítása ellen”

A nemzeti párt kolozsvári jelöltjeinek programbeszède

Az Uj Kelet tudósítójától

Az erdélyi román nemzeti párt kolozsvári jelöltjei, dr. Socol Aurél képviselőjelölt és dr. Isacu Aurél szenátorjelölt tegnap délután tartották meg programbeszédjüket a Redutban, melyet zsufolásig megtöltött a választók tömege. Tamás dr. volt prefektus rövid megnyitója után dr. Socol emelkedett szólásra. Felütnően mérsékelt és tárgyilagos beszédében párhuzamot vont a gazdasági imperializmus csoportja, a liberálisok és a demokráciát képviselő erdélyi nép között.

— A liberálisok — mondotta dr. Socol, — akik a liberális eszmék sark-tételét, a teljes személyi szabadságot lábbal tiporják és nem a nép akaratára alapítják hatalmukat, hanem a pénzükre és az erőszakra. Ok már régen megtagadták a nevüket, mikor az ország vezetését néhány családra bízták s a teljes személyi és társadalmi szabadság helyett kapitalista imperializmussal igyekeztek hatalmukat biztosítani. Meghazudolták a nemzeti politikát és nem az egész ország javát tartották szem előtt. S ma is magukkal azonosítják az államot.

— Gyulafehérváron mi feltétel nélkül egyesültünk a többi románokkal s valamennyiüket testvérünknek valljuk. De a liberálisok ellen küzdeni fogunk mindvégig és győzelemre fogjuk juttatni a demokráciát, melynek alapja nem a szurony és a pénz, hanem az erkölcsi erő, melyet az ország valamennyi polgárának a szabad akaratára képvisel. Mi a kisebbségek teljes fejlődési szabadságát mondtuk ki Gyula-

fehérváron. S ez nem irázis, melyet reklámot akarunk csinálni magunknak. Azt akarjuk, hogy a román nép és a nemzetiségek testvéricségekben éljenek egymással és közös erővel dolgozzanak az ország javára. Ezzel szemben a liberálisok megakarják bontani a román nép és a kisebbségek közötti harmóniát s nem engedik, hogy a nemzetiségek szóhoz jussanak a parlamentben. Mi románok a legelősebben tiltakozunk a kisebbségi jelöltek visszautasítása ellen, mert az ország egyetlen polgárát sem nélkülözheti a konszolidáció munkájában. De reméljük, hogy tervük nem fog sikerülni s ezek az emberek nem sokára örökre eltűnnek az ország éléről, hogy helyet adjanak az alkotmányos demokráciának. Ezt megvalósítani Erdély kötelessége.

A viharos tetszéssel fogadott beszéd után dr. Isacu Aurél lépett a pódiumra s a gyulafehérvári határozatok közjogi jelentőségét ismertette. Beszédét ezzel végezte:

— Gyulafehérváron kimondottuk, hogy Erdély esatlakozik a román államhoz. Ez a határozat azonban nem jelentette azt, hogy Erdély, mely évszázadokig független ország volt, a maga speciális önállóságát feladná. Kimondottuk, hogy az összes románok egysülésevel nemcsak mi legyünk szabadok, hanem a nemzetiségek is. Ezek a pontok benne vannak a békeszerződésben s a román törvényhozás szentesítette őket. S ennek a következtetésnek le kell vonni.

Dr. Tamás zárószavai után a gyűlés, melyen Stefanescu liberális képviselőjelölt is jelen volt, végetért.

Weisselberger, az első megválasztott bukovinai szenátor

A zsidóság Bukovinában

Az Uj Kelet tudósítójától

A bukovinai választási harcok megkezdését hozták. Az első megválasztott szenátorról Csernovicból jött hír. A közbizalom a szenatori méltóságra emelte dr. Weisselberger Salot. (Nyilván róla lehet szó, mert unokaöccse, a másik dr. Weisselberger, a cionista föderáció alelnöke és országos politikával nem foglalkozik). Pedig Weisselberger nevét eddig alig említették és be kell várnunk a választások lezajlását, amikor megtudjuk majd, hogy Csernovic város volt zsidó polgármestere miképp esőpént a választási dulakodások középebe.

De figyelmeztetnem szeretném Weisselberger Salo személye.

Az oroszok Csernovicba való bevonulásukkor — a háboru első hónapjaiban — nem voltak nagyon bizonyosak afelől, hogy tarthatják-e a Prut-vonalat. Intézkedéseikben is észrevehető volt a bizonytalanság és első teendőjükül a tusz-szedést tekintették. Persze zsidókra esett a választás mindjárt és éjnek idején fogták össze őket és vitték Szibériába. Weisselberger nappal még barátságosan tárgyalt a vezénylő tábornokkal, éjjel már bevonították dr. Majer Ebnerrel, a cionista szövetség mostani lelkes elnökével, dr. Philip Menczellel és az öreg Schächter főkéntorral, akit az idejekorán elmenekült dr. Rosenberg rabbi helyett fogtak el az oroszok.

Felórárt adtak nekik a csomagolásra, tíz percet a családtagoktól való búcsúzódásra.

Hónapokig nem jött hír a tuszokról. Végre megjött az első levél, amelyben hollywoodi módon jót írtak (próbáltak volna mást írni!) és egyuttal kérték jó barátaikat, hogy nemzetközi intervencióval és kölesönösség alapján tegyenek lépéseket kiesereltetésük ügyében.

Weisselberger és Menczel két évi fogság után hazajöttek, Ebnerék továbbra is ott maradtak, de Kerenszky

forradalma neki, továbbá a román, német és rutén tuszoknak is megadta a szabadságot és a hazatérés boldogságát. Azóta ügyvédséggel foglalkoztak, az ország politikájával alig törődtek valamit.

A multkori kamarai választásokon Straucher Bennóra esett a zsidók bizalma. Straucher az osztrák Reichsratban is képviselte a csernovicieket. Az öreg ur az utóbbi időben azonban elvesztette népszerűségét, de összeköttetései megmaradtak és a választásokon valamit ez is használ.

Közötte és egykori fogolytársa dr. Majer Ebner között nagyon kiélesedett a harc: még bukovinai fogalmak szerint is csunya ez a háborúság, pedig ott az emberek állandóan politikálnak és olyan helyen bizony nem néznek egymás tyukszemére. Straucherék személyeskedésekkel igyekeztek lerontani Mayer Ebner népszerűségét. Ide írtatjuk az Ebner nobilitására jellemző feleletet:

Ellenfelem egy zsurnabizta utonálló személyében — aki ellen most is család miatt bünyfenyít eljárás van folyamatban. — a választási harcok idejére kibérelt valakit, aki ocsmány eszközökkel, rágalomokkal tör ellenem. Vannak érzékeny lelkek, akik azt mondják: istenem, a szegény ördögnek is élni kell valamiből, de én azt mondom: inkább menjen fát vágni, vagy utcát seperi, vagy nézzen valami más tisztességes foglalkozás után, de ne zsaroljon. Mert sajátjában nem ir meg. Az ilyen individuumok megmérgezik közéletünket. Az olasz brávókra emlékeztetnek, akiket pénzért meglehet vásárolni mások leglyilkolására. Politikai ellenfelem saját ügyét gyalázza, amikor ezt az ügyet olyan emberrel képviselteti a sajtóban, aki kártyabarlangok tulajdonosaitól és másoktól hallgatáspénzt fogad el. Végül: dr. Straucher és én politikai ellenfelek vagyunk, két egymással harcoló ur. De mit avatkozik ebbe a harcba ilyen eselődéle!

Ebből az derül ki, hogy Straucher és Ebner az utolsó napokig viaskodtak Csernovic zsidóságának törvényhozási képviselőtéért. És hirtelen megjelenik

Weisselberger a porondon és viszi a pálmát.

A politikában megessnek ilyen csodák.

Abból az alkalomból, hogy Bukovinában az első szenátor zsidó lett, megemlítjük, hogy a multban Bukovina ipari és mezőgazdasági föllendítésében javarészt zsidók vettek részt. A vasipar, a kohászat, amely régebben Bukovinában virágzó munkaalkalom volt, zsidó kezekkel termelt. Később tönkrement ez az ipar és előtérbe jutott a fa kitermelése és megmunkálása. E körül is főleg a zsidók szorgoskodtak. Zsidó munkásokat találunk cukorgyárakban, sörfőzdékben, szeszgyárakban, a malomiparban. A kriszateki cukorgyárat zsidó alapította, hat petróleumfinomító: Szeretben, O-Zueskában, Iekanyban, Róhozán és Lenkoucon a háborúig zsidó kézen volt.

De azért most is zsidóknak a mezőgazdaságban is. Valóságos földművelő osztály — az Ackerjude — fejlődött ki. Zsidó parasztok a legbékésebben éltek együtt más nemzetiségbeli paraszttal. A falvakban valamikor nem is lakhatott más zsidó, csak aki a földműveléssel, vagy az iparral foglalkozott. 1807-ben a csernovicei kerületben 417, a suczavai kerületben 33, együttvéve 150 faluban éltek zsidó parasztok. Ez az állapot azonban csak 1848-ig tartott, amikor az új birtokfelosztás a paraszti zsidóságot kilendítette régi állapotából. Ugy parcellázták a földeket, hogy épen a zsidóság károsodott a forradalom következtében.

De azért most is zsidó bérlők földjein tulnyomó részben zsidó földművesek dolgoznak.

A háboru előtt a zsidó lakosság így oszlott meg: Csernovic 32.906, Bojan 4.105, Sadagora 7.214, Gurahumora 5394, Szolka 908, Kimpolung 6441, Dornavatra 1935, Kimpolung környéke 4506, Kozman 3897, Radaue 15.774, Seret 5192, Storoziniee 7826, Suczava 6787, Vasoue 9543, Stanestie 2523, Visnie és vidéke 19.318, Putilla 1472, Zasztavna 4777.

Az 1913-ban kiadott statisztikai jelentések szerint a zsidóság száma körülbelül 120—140 ezerre növekedett. Bevándorlás és szaporodás következtében ma ez a szám körülbelül tíz-tizenöt százalékkal emelkedett.

Weisselberger az utolsó jelentések szerint Dori Popovicival szemben győzött, zsidó nemzetiségi programmal, de a kormány listáján. Nyilvánvaló, hogy Mayer Ebner ellenfele volt, hiszen Ebnerék épen Popovicival kötöttek a választások tartalmára paktumot.

Bizonyos, hogy Weisselberger Bukarestbe könnyebb szívvel fog elmenni, mint ment annak idején muszkaföldre. (sz. l.)

— Még mindig a háboru okozóját keresik. Berlinből jelentik: A német kormány elhatározta, hogy a génuai konferencia után nyilvánosságra hozza a háboru alatti német diplomácia teljes okmánytárát, amelyből világosan kiténik, hogy nem Németország idézte elő a világháborút.

Gladys
shoe cream
the best

az előkelő világ cipőkremje

Kamis csempész

Felmentették kereskedőt.

Az Uj

A kolozsvári tanácsa Boha alatt érdekes zott ítéletet. ezelőtt történt eschszlovákia mániába, hogy zöljen. Miután ismerte, úgyi segítségével

Ilyen mód Hershovics J. dal, akiket bármilyen n. szarvasmarhá is adott n. pénzösszeget. hogy a vállalkozások, bejár mindenütt ve

Legutóbb vásáron volt megkötött vá az állatokért misak. Azon ról a esendő nőköt letartó után átkisért fogházába. H kérelmére rök, Hershov mint hat h ságban.

A mai tá kovicsot, ak tudta a pénz adta, hogy a getog ilyen valószínűleg Elmondta az nősnek érez tőztatása elő elmenekülni, érkezésig t Artatlansága várta a fejl mert gondol keresztül viz

A kihall körülményt, kereskedő n a pénzhamis bíróság azu vissza. Rövi dötték az it kovicsot fel vädja alól é badlábrahely két darab h elkobozzák nának meg letet Hosszu

M

IFJ

Zsidó if

Előfiz

Szerkesz Cl.), Cal

Ribépe

gyobb g szobás la két szob lakásom nak. Aj gére a l

Hamis ötszázleieseket csempészték be Csehországból

Felmentették a hamisítással vádolt kereskedőt. A lefoglalt hamis pénzt elkobozták.

Az Uj Kelet tudósítójától

A kolozsvári törvényszék büntetőtanácsa Bohatjel dr. táblabíró elnöklete alatt érdekes pénzhamisítási perben hozott ítéletet. Mintegy nyolc hónappal ezelőtt történt, hogy Mannheim Lajos csehslavákiai állatkereskedő átjött Romániába, hogy itt bevásárlásokat eszközöljön. Miután az itteni viszonyokat nem ismerte, ügynököket keresett, hogy ezek segítségével bonyolítsa le üzleteit.

Ilyen módon került összeköttetésbe Herskovics Jakabbal és Baruch Dáviddal, akiket megbízott, hogy a napi áron bármilyen mennyiségben vásároljanak szarvasmarhát. Erre a célra azonnal át is adott nekik nagyobb mennyiségű pénzüsséget. A két kereskedő ezután, hogy a vállalt megbízatásnak eleget tegyenek, bejárták a vidéki vásárokat és mindenütt vettek állatot.

Legutóbb a Szatmár melletti técsői vásáron voltak, de itt a parasztek a megkötött vásár után észrevették, hogy az állatokért kapott ötszázleiesek hamisak. Azonnal jelentést tettek az esetről a csendőrségnek, amely a két ügynököt letartóztatta és a kihallgatásuk után át kísérték a kolozsvári ügyészség fogházába. Baruch Dávidot ügyvédjének kérelmére rövidesen szabadlábra helyezték, Herskovics Jakab azonban több mint hat hónapig ült vizsgálati fogságban.

A mai tárgyaláson kihallgatták Herskovicsot, aki azzal védekezett, nem tudta a pénzekről, hogy hamisak. Előadta, hogy a cseh kereskedőknél rengeteg ilyen ötszázleies volt, amelyet valószínűleg Csehországban hamisítottak. Elmondta azt is, hogy amennyiben büntetésnek érezte volna magát, úgy letartóztatása előtt ezer alkalma lett volna elmenekülni, hiszen a csendőrök megérkezéséig több mint két óra telt el. Ártatlansága tudatában azonban önként várta a fejleményeket, mert nem is mert gondolni arra, hogy egy fél éven keresztül vizsgálati fogságban tartsák.

A kihallgatott tanúk igazolták azt a körülményt, hogy Herskovics a cseh kereskedő megbízásából vásárolt és így a pénzhamisításról nem kellett tudnia. A bíróság azután ítélethozatalra vonult vissza. Rövid tanácskozás után kihirdették az ítéletet, amely szerint Herskovicsot felmentették a pénzhamisítás vádjáról és elrendelték azonnali szabadlábrahelyezését. A lefoglalt harminckét darab hamis ötszázleiest azonban elkobozták és átadják a Banca Nationalának megsemmisítés végett. Az ítéletet Hosszu dr. ügyész megfélebbzte.

Megjelent az

IFJU KELET

Zsidó ifjúsági havli folyóirat.

Előfizetési ára egész évre

80 Lei

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 48.

Ribérelnék Kolozsvár közvetlen környékén nagyobb gyümölcsöt két-háromszobás lakással, esetleg elcserelem két szobakonyhás, modern városi lakásomat. Közvetítők díjaztatnak. Ajánlatok „Álomtelp” jelgére a kiadóba kéretnek.

A kisantant feltételei

Génuában nem lehet szó sem a békefeltételekről sem a jóvátételi kérdésekről. A szovjetkormány elismerése ellen. A népszövetség a döntés. Haladnak a francia-orosz tárgyalások. Németország nem bízik a génuai konferenciában

Tavaszi offenzívára készülődnek az oroszok és a görögök

Az Uj Kelet tudósítójától

Kezd kitavasodni s a világpolitikában megérkeznek az első fűszkek az ugynevezett tavaszi offenzíváról. Ma egyszerre két helyről érkeztek ilyen hír. Az egyik helsingforsi forrásból a következő moszkvai távirat: A szovjetkormány elhatározta, hogy tizenhatmillió aranyrubel értékű hadianyagot vásárol a tavaszi offenzíva céljaira. A másik athéni távirat, amely így szól: György trónörökös néhány nap múlva a frontra utazik, hogy a tavaszi offenzívát előkészítse. Szóval készülődnek a vérontásra északon és keleten is. Még be is jelentik a világnak. Előkészíteni tavaszi offenzívát, ez a szürke kifejezés nem mond kevesebbet, mint előkészíteni ezek halálát, bénaságát, özvegyek és árvák gyártását mesterségesen. A helsingforsi táviratok hitelesség dolgában nem épen megbízhatók, mert Helsingfors évek óta tendenciózus hírek forrása. Az athéni táviratot a következő konstantinápoly telegram valószínűsíti:

Az angol flottát, amely a Boszporusban, a Dardanellákban és a Márvány-tengeren tart órszolgálatot, egy divízió katonasággal megerősítették.

Ez arra vall, hogy keleten mégis csak megkezdődik a tavaszi förtelen, vérnek ontása és emberek gyilkolása. A török-görög háború előkészületei indították arra Angliát, hogy konstantinápolyi hajóját négy ezred szárazföldi katonával erősítse meg.

Néhány nappal ezelőtt azt jelentették, hogy Oroszország kényszerkölcsönt bocsát ki. Ezt a kényszerkölcsönt a templomok kincseiből akarja fedezni. Ma az a távirat érkezik Moszkvából, hogy a szovjetkormány nagyobb mennyiségű kényszerkölcsönt a Balti államokba, hogy ott értékesítsék. Valószínű, hogy

ezek az ékszeres az orosz templomok kincseinek első részletei.

Az orosz kormány ezen a pénzen gabonát és élelmiszert vásárol az éhező orosz tömegeknek. A „Chikagó Tribune” párisi levelezője azt jelenti, hogy a francia-orosz tárgyalások helyes mederben folynak s már a részletkérdések megvitatására került sor. Egész sor francia kereskedő tartózkodik jelenleg Moszkvában, abban a reményben, hogy a megegyezés feltételei kedvezőbbek lesznek, mint minden más országnak. Azt hiszik, hogy Oroszország a régi francia adósságok fejében engedményeket fog tenni a franciáknak. Newyorkból ezt a hírt megerősítik és kereskedői körökben optimistikusan fogják fel a dolgot, azt hiszik, hogy

az orosz-francia megegyezés minden eddigi zavaró incidens és cáfolat ellenére rövidesen meglesz,

még talán a génuai konferencia összeülése előtt. Ami Génuát illeti, kezdenek kedvezőbbek lenni a kilátások arra nézve, hogy Amerika is részt vesz a konferencián. A „Daily Telegraph” newyorki jelentése szerint Amerika szorosabb tárgyalásokkal kezdett Angliával és Franciaországgal. Megelégedést kelt, hogy Poincaré Briand politikáját folytatja s azt hiszik, hogy a génuai konferencia sikerrel fog végződni. Az Egyesült-Államok kormányának a konferencia elnapolás jó alkalom, hogy programját átannulmá-

nyozza és végre határozzon, küldjön-e megbízottakat Génuába, vagy sem. Mint eddig, ezentul sem óhat Harding elnök az európai politikába beavatkozni, de

egy Harding, mint a kormány számos tagja azon a véleményen van, hogy előnyösebb lenne, ha az amerikai delegáció is elmenne Génuába.

A konferencia programját mindenestre csak tisztán gazdasági kérdésekre kell szorítani. Az „Oeuvre” jelenti Párisból, hogy Poincaré miniszterelnöknek az a szándéka, hogy személyesen elmegy Génuába és az első három programpontra tárgyalásig ott marad. Azt hiszik, hogy a többi kormány is ezen az állásponton lesz. A technikai kérdéseket átengedik a szakértőknek. A francia lap megjegyzi, hogy Poincaré esetleg sulyosan csalódhat.

Németországban a génuai konferenciát kezdik pesszimistikusan megítélni. Wirth kancellár a badeni „Korrespondenz” tudósítójának kijelentette, hogy Génuában Németország csak propozíciókat tehet. Egyéb feladata nem is lesz és nem is engedik a dolgok lényegéhez. A szövetséges kormányok nem akarják belátni, hogy jelenlegi politikájuk romlásba viszi a német népet, tönkreteszi Európa gazdaságát. Nyugateurópát ma éppúgy sújtja a gazdasági krízis, mint a keleteurópai államokat. Konferenciát konferencia követ, de még semmi eredmény.

Ha a génuai konferencia valóban egészséges helyzetet akar teremteni, akkor a gazdasági helyzettel szorosan összefüggő kérdéseket is vita tárgyává kell tenni.

Wirth kancellár itt nyilvánvalóan a politikai kérdésekre céloz, tehát a békeszerződések és a jóvátételi bizottságok határozmányaira. Mint tudjuk, Poincarének erre nézve merev álláspontja az, hogy az eddigi békehatározatokon változtatni nem lehet. Ugyanez ma a kisantant álláspontja is. Az „Adeverul” írja, hogy a cseh kormánytól megérkezett a válasz a bukaresti tárgyalásokra vonatkozólag. A cseh válaszcikkben Benes külügyminiszter írta alá és közli, hogy a cseh kormány teljesen egyetért a kisantant többi államával és a bukaresti tanácskozások határozatait teljes egészében elfogadja. Hangsúlyozni kívánja, hogy már a nyugati államoknál is interveniált abban az irányban, hogy

a békeszerződések a génuai konferenciáján egyáltalán ne kerüljenek tárgyalásra, s most ismételtelen kijelenti, hogy a kisantant ebből az álláspontból tapodtat sem enged.

A belgrádi konferenciára vonatkozólag arra kéri a román kormányt, hogy azt ne március ötödikén, hanem tizenötödikén tartsák meg, mert a kiküldendő bizottságok munkálatai eddig az időpontig nem készülhetnek el. Ugyanezt a jegyzeket Benes a jugoszláv királyság kormányának is megküldötte. Különben Benes és Nincsiés ma Pozsonyba érkeztek, ahol szóbelileg is folytatni fogják a kisantantot érdeklő tanácskozásait.

A párisi lapok jelentései szerint Benes párisi útja alkalmával a következőket terjesztette elő a kisantant követelések gyanánt.

A génuai konferencián nem szabad tárgyalás alá venni a már ratifikált békeszerződések.

A szovjetdelegációnak a konferencián való részvétele nem jelentheti a szovjetkormány elismerését.

A jóvátételi kérdések nem kerülnek tárgyalás alá.

A kisantant-államok delegátusai is vegyenek részt a londoni szakértői konferencián.

A felmerülő vitás kérdésekben a népszövetség legyen a döntőszó.

A konferencián résztvevő államok között létrejött megállapodások csak a ratifikálás után birjanak érvényesül.

A lapok szerint a kisantant-államok csak a fenti követelések teljesítése után vesznek részt a génuai konferencián. Ezek a párisi lapjelentések tartalmukban megegyeznek Benesnek Bukarestbe küldött jegyzékével s nyilvánvaló, hogy a bratislavai találkozóknak is ez lesz az anyaga. Bukaresti jelentések szerint holnap egy román bizottság utazik Rómába, hogy az utódállamok konferenciáján Romániát képviselje.

— A szerzői jog. Budapestről jelentik:

A magyar kormány tudomására hozta a svájci szövetségi tanácsnak, hogy csatlakozik az irói és művészeti művek védelmére alakult berni Unióhoz, melyhez Románia, Jugoszlávia, Törökország és Oroszország kivételével az összes európai államok tartoznak. Magyarország csatlakozásával az utódállamok szerzői jogviszonya azonban még nem rendeződött. Az 1919 óta megjelent magyar művek Erdélyben és Horvátországban egyelőre nem állanak a szerzői jog védelme alatt. Remélhető azonban, hogy Románia és Jugoszlávia is rövidesen csatlakozni fognak az Unióhoz.

Lázadás Kairóban az angolok ellen

Kairó, március 2. (Rador.) A benschlöttek és a rendőrség ismét összeütközött. A rendőrség a fegyverét használta. Az összeütközésnek három halottja és öt sebesültje van.

Viszonteladók figyelmébe!

Hitter és Lób

Oradea-Mare, Str. Avram Jancu 10.
Kötött, szövött norinbergi és galanterie áruk nagykereskedése. — Pontos, szolid kiszolgálás. Vidéki megrendelések postán eszközöltetnek.

Cégtáblákat

legolcsóbban készít

JAKAB

Starda Regala 12a. (volt Majális-u.)

TOJÁS-

festék minden színben, versenyen alóli áron, jó minőségben beszerezhető:

„LUXOR” vegyészeti gyár, Cluj.

Telegram: „Luxor”, Cluj, Telefon 12-97.
Engros engedmény. 1295

Ort. Chevra Kadisa Cluj.

Értesítés

Ezennel értesítetnek a tisztelt tagok, hogy egyetünk ez évi rendes közgyűlést f. hó 7-én délelőtt 10 órakor tartja meg saját helyiségében (Szentlélek-u. 1), ugyanaz nap (7-én) délután három órakor a nagytemplomban a f. évben elhalt nagyjaink felett gyászisteniszteletet (7-én) fog tartani Glasner Akiba főrabbi ur által.

Uj tagok f. hó 5-én (vasárnap) és 12-én (vasárnap) délután három órakor fognak felvételni az egyet hivatalos helyiségében (Szentlélek-u. 1).

Cluj, 1922 március hó.

Elnökség.

TUNGSRAM

22. március 4.

London és viszi a megesnek ilyen

ból, hogy Buko- enátor zsidó lett. multban Bukovina gi föllendítésében nek részt. A vas- mely régebben Bu- munkaalalom volt. lt. Később tönkre előterbe jutott a munkálása. E kö- zőjén. Miután az itteni viszonyokat nem ismerte, ügynököket keresett, hogy ezek segítségével bonyolítsa le üzleteit.

Ilyen módon került összeköttetésbe Herskovics Jakabbal és Baruch Dáviddal, akiket megbízott, hogy a napi áron bármilyen mennyiségben vásároljanak szarvasmarhát. Erre a célra azonnal át is adott nekik nagyobb mennyiségű pénzüsséget. A két kereskedő ezután, hogy a vállalt megbízatásnak eleget tegyenek, bejárták a vidéki vásárokat és mindenütt vettek állatot.

Legutóbb a Szatmár melletti técsői vásáron voltak, de itt a parasztek a megkötött vásár után észrevették, hogy az állatokért kapott ötszázleiesek hamisak. Azonnal jelentést tettek az esetről a csendőrségnek, amely a két ügynököt letartóztatta és a kihallgatásuk után át kísérték a kolozsvári ügyészség fogházába. Baruch Dávidot ügyvédjének kérelmére rövidesen szabadlábra helyezték, Herskovics Jakab azonban több mint hat hónapig ült vizsgálati fogságban.

A mai tárgyaláson kihallgatták Herskovicsot, aki azzal védekezett, nem tudta a pénzekről, hogy hamisak. Előadta, hogy a cseh kereskedőknél rengeteg ilyen ötszázleies volt, amelyet valószínűleg Csehországban hamisítottak. Elmondta azt is, hogy amennyiben büntetésnek érezte volna magát, úgy letartóztatása előtt ezer alkalma lett volna elmenekülni, hiszen a csendőrök megérkezéséig több mint két óra telt el. Ártatlansága tudatában azonban önként várta a fejleményeket, mert nem is mert gondolni arra, hogy egy fél éven keresztül vizsgálati fogságban tartsák.

A kihallgatott tanúk igazolták azt a körülményt, hogy Herskovics a cseh kereskedő megbízásából vásárolt és így a pénzhamisításról nem kellett tudnia. A bíróság azután ítélethozatalra vonult vissza. Rövid tanácskozás után kihirdették az ítéletet, amely szerint Herskovicsot felmentették a pénzhamisítás vádjáról és elrendelték azonnali szabadlábrahelyezését. A lefoglalt harminckét darab hamis ötszázleiest azonban elkobozták és átadják a Banca Nationalának megsemmisítés végett. Az ítéletet Hosszu dr. ügyész megfélebbzte.

(sz. l.)

a háboru oko- ból jelentik: A utározta, hogy a után nyilvános- ru alatti német ánytarát, amely- kik, hogy nem elő a világ-

dys
eam
cipőkrémje

HIREK

Henry Bataille meghalt

A francia színpadnak nagy vesztesége van. Henry Bataille a „Nászinduló” és több más, a világ majdnem minden jelentős színpadát bejárta darab szerzője tegnap váratlanul meghalt Párisban. Bernsteinnal a legtöbb sikert és tantímet arató szerző volt. Nem épen mély és emberi meglátásokban bővelkedő alkotásokat adott, inkább a kor muló hangulatait leste el és azokat érzékeltette egyes színpadi technikával, amellyel megtudta téveszteni a kritikai nézőt is. Külföldön ismertté lett darabja a „Nászinduló” volt, amelyet gyors egymásutánban követtek: a „Szerelmem gyermeke”, a „Botrány”, a „Balga szűz” és a „Gyöngédség”. Ezt a darabot Góth Sándor fordításában adják most is Pesten a Belvárosi Színházban és még ebben a szezonban színpadra kerül a kolozsvári magyar színházban.

Bataille legújabb darabja már nem hozta a szerzőnek sem babérokat, sem nagy pénzeket. A darab címe: „Emberhus” és a Waudewille-színházban adták teljes részvételséggel mellett. Olyan témát feszeget ez a legújabb darab, amely nincs inyére a nacionalistáknak, akik ugylátszik nemcsak a politikában irányítanak, hanem a művészetben is.

A darab első felvonása a nyolcvanas évek szentimentális levegőjében játszódik. Jeanne Boulard szabónő a hatodik emeleten lakik, szül padlásszobájában csecse möjével, Gavriel Levasseur gyermekével. Levasseur munkaadója volt és brutalitásával arra kényszerítette, hogy a szeretője legyen. Gavriel Levasseur nem hagyja el a leányt, ehhez nincs bátorsága, azt üzenni neki, hogy négyezer frank évi járadékot biztosít számára, ha nem akadályozza meg, egy társaságbeli nővel a házasságát.

A második felvonás 1918-ban játszódik, harminc évvel később, amikor Levasseur már nagyon gazdag. A nagyiparos boldog polgári nyugalomban él feleségével és Pierre fiával, akit úgy helyezett el gyárában, hogy nem kellett katonának mennie. Egy váratlan látogatás azonban felborítja a család nyugalomát. Jeanne Boulard jelentkezik, bosszútól lihegve, mert az ő gyermeke elesett a fronton, míg a „másik” itthon nyelgészkedik. Levasseur elérzékenyedik és természetes gyermeke halála fölött keserű könnyeket ont. Azután törvényes fiához fordul és szemrehányásokkal illeti, gyávasága és elpuhultsága miatt. Elmondja ifjúkori bűnét, Pierre meg van hatva, elhagyja apja irodáját, belép a hadseregbe, ahol nem fogad el könnyű beosztást.

A harmadik felvonás a háború befejezése utáni idő. A hadak hazatérnek, Pierre is otthon van. Hős, mellén sok kitüntetés. Nősülni akar, de a két család boldogsága közé újból beékelődik valaki: ezúttal a halottinak hitt törvénytelen gyermek. Nem esett el, sokat szenvedett és a háború befejezésével kárpótlást akart nemcsak háborús nélkülözéseiről, hanem a társadalom igazságtalanságáért is. Az apa hajlandó nevével odaadni első gyermekének, de amikor cselekvésre kerül a sor, az asszony, Lavasseur törvényes felesége attól fél, hogy ez a lépés Pierre házasságának árthat. Pierre sincs elragadtatva az elhatározástól. És megjelenik Jeanne Boulard, az első asszony. A Levasseur-család tanácskozársra vonul vissza, a fiú azonban megújja a várást. Levelet irt apjának, amelyben utálatát fejezi ki iránta, anyját karonfogja és büszkén elhagyja a gazdagok házáat.

A darabban, ha a cselekmény erősebben buzogna is, mehezen lehet új szépségeket fölfedezni. Mint dráma is nyugodtan megbukhat. De mivel a nacionalizmusnak nem kedveskedik benne, a darabról elítélő véleménynyel volt a kritika és a közönség egyaránt.

Felhívás. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség ezúton is felhívja mindazokat, akiknél a „Kadima Nyomda és Kiadóvállalat R. T.” részvényaláírásai iva van, hogy a részvénygyűjtést folytassák a lehető legsürgősebben és a részvényaláírásait iva a felnemhasznált nyugtáblankéttákkal együtt legkésőbb március 12-ig adják be a szövetség központi irodájába (Cluj, Calea Regele Ferdinand 48). A gyűjtőknél lévő aláírás összegüket a Kadima folyószámlájára az alábbi pénzügyintézetek valamelyikénél kell befizetni: Banca Marinosch & Co, Forgalmi Bank, Kereskedelmi Hitelintézet, Közgazdasági Bank és Polgári Bank.

Bírák őrzik a szavazóurnákat. Metes prefektus ma távirati rendeletet kapott a belügyminisztériumtól, amely szerint a szavazásbiztosítók a bírósági kar egy-egy tagjával kell kiegészíteni, akik az urnákkal együtt felügyelnek a szavazóurnákra. A rendelet végrehajtása nehézségekbe ütközik, mert nincs annyi nélkülözhető bíró, mint ahány szavazóhely van s a költségek megtérítéséről sem intézkedik a rendelet.

Metes prefektus intervenciát az „Ellenzék” kolportázójának megvonás ügyében. Megírta, hogy a bukaresti postavezérgazgatóság az „Ellenzék” postán és vasúton való szállítási jogát hat hónapra felfüggesztette. Tokintettel arra, hogy ez az indokolatlan rendelet nem az első, mellyel sérelem éri az erdélyi sajtót, az Erdélyi és Bánáti Újságírók Egyesülete legutóbbi rendkívüli közgyűlésén tiltakozását fejezte ki a sajtótörvény megsértése miatt. A román sajtó egy része szintén állást foglalt a postai szállítási megvonása ellen. Metes prefektus, mint értesülünk, intervenciát fog a kormánytól, hogy a sérelmes rendeletet azonnal vonják vissza.

Horthy nem akar éimerülni

Az Adria rosszul hordta az ő tenger-nagyi flottáskáját, a Duna is inkább más utat mutat, mint hajókat. A nagy vízekkel nem sok szerencséje volt, másoknak se, ha azokon ő parancsolt. De ha már tenger nincsen, jó akkor a folyó is és ha az sincsen, jó akkor akármilyen folyadék is, a fő az, hogy folyjon és a hatalom illúzióját keltse fel. Horthy most nem vizen, hanem teán evez a népszerűség felé, amely elusztott. Tea-tengerre invitálta az irodalom és a művészet reprezentánsait. Ott voltak az összes írók és az összes művészek, természetes, hogy az összes zsidók nem voltak ott és így talán nem is egészen bizonyos, hogy az összes írók és művészek ott voltak. De ott volt Kosztolányi. Kosztolányi már nem az „Uj Nemzedék”, hanem a „Pesti Hírlap” kikötőjéből evezett a tenger nagy porcellánhajójához. Más parton áll már a derék kurzista, de a pardonja is más lett a Légrádyak zsidó esztornáján. Mindegy. Aki egyszer Horthy Dunájának a vízét issza, vágyik annak szíve vissza. Az írók és a művészek tehát Horthynál voltak és ittak teát és talán tengeri betegséget is kaptak. Ha visszaadták Horthynak a teát, csak azt tették, amit tett volna a tea is, ha a tea nem tea, hanem tenger lett volna és az jutott volna az eszébe, hogy ő igya meg a kedves Kosztolányit.

Vázsonyiék a magyar zsidóság recepcióját követelik. Budapestről jelentik: A magyar zsidók egységpártja, melyet Vázsonyi Vilmos alapított, a napokban nagygyűlést tartott, amelyet Glückstahl Samu dr. nyitott meg. Szabolesi Lajos dr. a párt programtervezetét ismertette, melyet Vázsonyi hatalmas beszédben fejtett ki. A magyar zsidók egységpártja — mondotta Vázsonyi — a zsidóság jogainak visszaszerzéséért, a recepció újbóli megvalósításáért, a zsidó egységért és a zsidó testvéri szeretetért fog küzdeni.

A zsidó gyarmati bank kölcsönén építenek új utakat. Jeruzsálemből jelentik: A palesztinai kormány a következő hivatalos jelentést adta ki: A Gadera-Rechobot-Rison-Le-Zion-ut felépítésével megbízott szakértők javaslataira elhatároztuk, hogy az utovonalat összekötjük a Jaffa-Jeruzsálem és gaza-latnoi utvonallal. Már régen felismertük e közlekedési vonal nagy fontosságát, de megfelelő pénzeszközök hiányán nem foghatunk hozzá annak felépítéséhez. A kormány nemrég kapott ajánlatot nagyobb kölcsönre, amellyel az utópiás megindulhat. Az építési munkálatokat zsidók fogják végezni. A rendelkezésre bocsátott összeg az építkezési költségek kétharmadát fedezi. Ezt az összeget három évre kamatmentesen bocsátotta a zsidó gyarmati bank a kormány rendelkezésére. A költség hiányzó egyharmadát a helyi bizottságok fogják megszerezni. A kormány a munkálatokat a közmunkahivatal útján fogja ellenőriztetni.

Elintézik a marosvásárhelyi újságíró-színész affért. Az ismeretes színész-újságíró affér ügyében Szabó Pál, a magyar színház igazgatója válaszolt az újságírószervezet átiratára. Az ellentétek elsimítására holnap délelőtt az újságírószervezet kiküldöttjei és a színdirektor között tárgyalások indulnak meg.

Averescut megidéztek Varjassy papírügyében. Bukarestből jelentik: A Varjassy-féle papírpanama ügyében tudvalevőleg a vizsgálóbíró megidézte Averescu volt miniszterelnököt is Averescu az idézésre nem jelent meg, minek következtében a vizsgálóbíró most újabb idézést küldött neki.

A dési zsidó leányegylet műkedvelőelőadása. A dési zsidó leányegylet nagyszabású műkedvelő előadást rendezett, a most létesülő zsidó óvodalap javára. Az előadást, amelyet két egymásután estén tartottak meg, nagy közönség nézte végig. Az estélynek külön érdekessége volt V. Hegyi Lili nagyszerű énekszámja. Felbő Ervin magánzámaival aratott sok tapsot. Az estélyt Rottenberg Mihály nívós prógja vezette be. Az ügyes, kedves szereplők közül kiemeljük: Ehrenfeld Margitot, Haus Bubát, Friedmann Alicét, Davidovits Margitot, Hirsch Margitot, Fuchs Nellyt, Stern Regit, Schwarcz Margitot, Elefant Onikát, Salgó Arankát, Weisz Ilust, Schwarcz Olgát, Kertész Margitot, Klármann Adust, Weinberger Mariskát, Hegyesi Idát és Dux Jucikát. A férfszereplők közül kiváltak: Havas Péter, Hegyessi Lajos, Stoll Adolf, Rosenberg Miklós és Rottenberg Elek. Az estély rendezésének fáradságos munkáját Dr. Ágai Audornéék az érdem.

Slachta Margit visszavonul a politikától. Budapestről jelentik: Slachta Margit, a volt nemzetgyűlés egyetlen női képviselője visszavonul a politikától, mivel ő a szociális misszió társaság tagja és mint ilyen, feltétlen engedelmességgel tartozik minden tekintetben főnökönjének, aki szabadságharcot vezet, míg Slachta legitimista. A budai választók mindennek ellenére jelölték Slachtát.

Báró, aki szélhámoskodik. Budapestről jelentik: A bécsi rendőrség megkeresésére a budapesti államrendőrség letartóztatta Czchedaiba Alfonz bárót, aki a hírhedt Vérey Lóránttal együtt több nagyszabású ékszerelést és sikkasztást követet el. A bárót a Moravcsik-klinikán fogták el a detektívek s kihallgatása után átadták az ügyészségnek.

Szeszitalom a választások tartama alatt. Metes Péter Kolozsvármegye prefektusa a választások tartama alatt hatnapos szeszitalomtalmentesítést el a megyében. Kolozsvár városára vonatkozólag Popoviciu Valér a város államrendőrségi prefektusa intézkedett a következő rendelet útján: I. Március hó 4-ikének 18-ik (d. u. 6 óra) órájától kezdődőleg március 11-ikének 6 (d. e. 6 óra) óráig a Cluj város területén lévő összes kocsimák, sör- és borcsarnokok bezárandók. II. Az I. pontban jelzett időközben a kávéházak, cukrászdák, éttermek és bodegák a minden egyesre előirt zárórág nyitvatarthatók, de mindennemű szeszitalos árúsítása tilos. III. Az I. pontban feltüntetett időközben tilos a szeszitalok árúsítása (kiosztása, forgalomba hozatala). E rendelet ellen vétőket az engedély bevonásával és 1000—5000 leig terjedő pénzbüntetéssel fogják büntetni.

Illusztrált Hagada. Az Uj Kelet nyomdájának héber osztályában megjelent egy esinos kivitelű illusztrált Hagada. Mint ahogy egy legújabb kormányrendelet értelmében külföldről semmiféle héber nyomtatványt egyelőre behozni nem lehet, ajánlatos ha a viszonteladók mielőbb igyekeznek megfelelő példányt megrendelni az illusztrált Hagadából. Ötszáz példány rendelésénél egy darab ára 1.25 lei, ezernél több példány rendelésénél cégnomással 1.15 lei. Megrendelések az Uj Kelet kiadó-hivatalában eszközölhetők.

A Zsidó Nemzeti Alap országunk földjét akarja népünk köztulajdonába visszavásárolni, (akie a föld, azé az ország), a Keren Hajjeszót a fejlett európai állami élet alapjait akarja lerakni a visszaváltott földön, a Tarbuti-Kulturálap pedig a sivatag vándorlás nevelési alapja

A Zsidó Nemzeti Alap erdélyrészi irodájának V. számú kimutatása

5682 sevat 17—30-ig (1922 február 15—28-ig) a következő adományok folytak be:

Általános adomány	295—	Lei
Fa-adomány	2.200—	
Persely	1.279-15	
Nachla	1.000—	
Templomadomány	839-55	
Helyi emlékkönyvi bevezetés	100—	
Összesen:	5.713-70	Lei

Általános adomány
Cluj: Gombos I. (Furmann-óég) 150 lei. Sibiu: Eckstein Abraham 145 lei. 295—

Giszkalay János kertje Sibiu
Tübben 1.465 lei. (Eddig befolyt 58 fa.) 1.465—

Felter Alfréd kertje Sibiu
Felter Alfréd 100, Eliás Sándor 50, Lermann Ödön 10 lei. (Eddig befolyt 71 fa.) 160—

A „Bönöt Haalija” Cionista Leányegylet kertje Cluj
A február 18-án rendezett estély jövedelméből 500 lei. 500—

Az „Odorhei-i Zsidók kertje”
Hirsch Márton Goldstein Arthur és neje nevére Kecskemét 2 fa. (Eddig befolyt 95 fa.) 90—

Baumzweig Ibrahim és neje III. kertje Cluj
Baumzweig Ibrahim, Baumzweig Arnold és neje Mermerstein Elza nevére táviratmegváltás címen 1 fa. (Eddig befolyt 9 fa.) 25—

Persely
Heti 2 lei bedobással évente 100 leit gyűjthetünk

Mintaperselyek
Barátos: Diósi Beláné 456-15 lei. Hateg: Klein és Salamon 140 lei. Hateg: Rothmann Sámuel 22, Abraham József 24, Rosengarten Vilmos 10, Weinbergerné 10, Braun Sándor 12, Müller Henrik 14, a hitközség 16, Müller Fülöp 20, Drummer Albert 20, Groszmann Izidor 43, Hirsch Zóller 20, Abraham Henrik 31, Rosenstein 10, Wolf Béla 20, Gottlieb Mór 70, Léb Laci 18, Mayer József 52-50, Schwartz Jakab 86, Groszmann Mór 80, Márton Lőrinc 20, kisebb adományok 11 lei (749-50). Barátos: Schwartz Miklós 73 lei (529-65). 1.279-15

A Szatmári Cionista Szervezet III. és IV. sz. „Debora” Nachlaja
A „Nagyszabasi Zsidó Leányegylet” 8 dunam. (Eddig befolyt 13.022 lei — 104 dunam.) 1000—

Templomadomány
Cluj: A „Beth Abraham” imaházban: Weinstein József 215, Weinstein Gyula 105, Baumzweig Ibrahim 80, Salamon Sámson, Löwinger Jakab, Geró Zoltán 30—30, Rosenfeld, Machsmann Mór 10—10, kisebb adományok 10 lei (520). Sibiu: Templomadományok 319-55 839-55

Helyi emlékkönyvi bevezetés
Dr. Sámson Dávid bevezetéseire 100 lei.

Helvregizitás: Mult kimutatásunkban kimutatott Reiner Sámuel, Zauder Dávid és Reingewürz Zsigmond által gyűjtött 865 leit „Palesztina kolónia” földadományra lett fordítva. Ugyanazak mult kimutatásunkban Stern Bernát által nem gyűjtve, hanem adományozva lett a kimutatott 74 lei.

A Zsidó Nemzeti Alap Erdélyrészi Irodája.

GANZ villamosági részvényteljesítés és részvényvásárlás céljára

Piata M. Viteazul
Széchenyi-tér 41.
sz. (Széki-palota.)

Elvállal elektromos világítási- és erőátviteli berendezéseket. Izzólámpák, izzólámpa szénpálcák, szerelési anyagok és kisebb motorok állandóan raktáron. — Költségvetéseket és felvilágosításokat díjtalanul nyújt. Telefon 403. 1280

Ami itt szélgetés le azzal vitta iránt, hogy szédítő por sokmilliók azét nem h társa a bün letes ember mélységes nők világ abbé tette, rendjén sa zett le.

A betör János Lajó egy detektí peyhés áll tal dőlt az detektív ült töt, amely fátyolként t délyt kérte gyek fel h Alig megke bar. de sz gamba jeg harácsoló t király.

Igen, fi bevallom, interjút Meg kell t dottsággal és nem tud — Hár János L tett a szája jelezni:

— Mily dominál, va Azonna voltát, de mert János rendes har — Tize — És kénytelenül — Miel három éve. Meleg körül, me

Tegnap gatással b bennünket máshoz sz nézünk m nak. Kom minnek ser egy-két vagy még mintha p telenül. M mellett, messze eg don kis é En S kéekkel, a a palántá itt vagyot van a ve Nagyon az én itter se talál földemhez

Aron men dara törődöm. zam, az ok tartan nak az iz szerszámi többi is r vérek, h gyunk? csak mi? dottak, h az ég csi vénye.

Nemzeti Alap Irodájának kimutatása

30-ig (1922 február) betervező adományok

- 295.- Lei
2.200.-
1.279-15
1.000.-
839-55

100.-
5-713-70 Lei

adomány (Furmann-cég) 150
Abrahám 145 lei.
295.-

os kertje Sibiu
Eddig befolyt 1.465.-

kertje Sibiu
Eliás Sándor 50.
Eddig befolyt 160.-

ulija" Cionista
kertje Cluj
rendezett estély 500.-

Zsidók kertje"
Goldstein Arthur és
emét 2 fa. (Eddig 50.-)

rahim és neje
je Cluj
Baumzweig
berstein Elza nevére
1 fa. (Eddig 25.-)

sely
bedobással
0 leít gyűjthetünk
rselyek

Béláné 456-15 lei.
mon 140 lei. Háfeg:
2, Abrahám József
ilmos 10, Wein-
Sándor 12, Müller
özség 16, Müller
Albert 20, Grosz-
Hirsch Zöller 20,
Rosenstein 10,
lieb Mór 70, Léb
ef 52-50, Schwartz
n Mór 80, Márton
adományok 11 lei
Schwartz Miklós
1.279-15

nista Szervezet
ebora" Nachlája
Zsidó Leányegylet"
folyt 13.022 lei -
1000.-

adomány
Abrahám" imaház-
éfé 215, Weinstein
zweig Ibrahim 80,
winger Jakab, Geró
enföld, Machsmann
adományok 10 lei
nadományok 319-55
839-55

nyvi bevezetés
vid bevezetésére
100.-

Mult kimutatásunk-
er Sámuel, Zauder
rz Zsigmond által
Palesztina kolónia-
orditva. Ugyanesak
panem Stern Bernát
nem adományozva
lei.

sídó Nemzeti Alap
délyrészi Irodája.

villamosági
részvételrészleg
üzemeltetésére:
1.
2.
világítási- és erőt-
t. Izzóámpák, iv-
cerelési anyagok és
adón raktáron.
felvilágosításokat
efon 403. 1280

Beszélgetés a betörőkirállyal

Lesújtó vélemény az áruló Kozmárol. Aki nem tud tisztességes betörő maradni, az maradjon dolgozni. „En nem vagyok pénzsóvár.”

Az Uj Kelet tudósítójától.

Ami itt következik, az egyszerű beszélgetés lesz egy betörőkirállyal, aki azzal vitta ki az érdeklődést maga iránt, hogy már a börtön falai között szédítő pontossággal készített elő egy sokmillió betörés tervét, amit csak azért nem hajthatott végre, mert egyik társa a bűnben, rossz utra tért: becsületes ember akar lenni. A betörőkirály mélységes filozófiával ismertette a bűnösök világnézetét s miként Jeromos abbé tette, az egyszerű beszélgetés rendjén sarkalatos igazságokat szegzett le.

A betörőkirály, akit polgári nevén Jánosi Lajosnak hívnak, a cendőrségen egy detektív-szobában fogadott. Fiatal, pelyhes állu suhanc, hanyag mozdulatokkal dől az asztalnak, amelyen néhány detektív ült és egykedvűen fujta a füstöt, amely kékes és lehelet finomságu fagyoként terült a feje köré. En engedélyt kértem tőle, hogy kérdéseket tegyek fel hozzá, ő pedig cigarettát kért. Alig megkezdett cigarettát volt a szájában, de azért adtam. Csak épen magamban jegyeztem meg, hogy fölötte harásoló természetű lehet ez a betörőkirály.

Igen, fiatal ember vagyok, őszintén bevallom, nem igen volt alkalmam még interjút kérni betörőkirálytól. Meg kell tehát érteni, ha némi elfogódottsággal kezdtem meg a beszélgetést és nem tudtam azonnal a tárgyra térni. — Hány éves kérem szépen?

Jánosi Lajos lekicsinylően biggyesztett a szájával, mintha azt akarta volna jelezni: — Milyen naiv kérdés ez? A kor dominál, vagy a cselekedet?

Azonnal megéreztem a kérdés naiv voltát, de nem volt időm korrigálni, mert Jánosi kicsit halkabban ugyan a rendes hanghordozásnál, de felelt: — Tizenkilenc éves vagyok! — És már is? — Szaladt ki önkéntelenül a számon. — Mért már is fiatal ember? Már három éve, fiatal ember?

Meleg bizsergést éreztem a szívem körül, mert a közvetlen hang és az egyszerű lefiatalemberezés igen jól esett nekem. — Szabad kérdezni, honnan indult el diadalmas pályájára? — A városligetből. Meglepetten néztem rá. Bevallom nem értettem jól a feleletet. Már azt akartam kérdezni, hogy melyik megyében van, amikor Jánosi sok jóindulattal kijavította. — Jaj fiatal ember, egy becsületes bűnügyi riportertnek tudni kell azt, hogy minden karrier a városligetben kezdődik. — Igen — mondtam zavartan, mert egy pillanat alatt már másodszerlöttem bakkot — azt tudom én... csak melyik városligetre gondolt? — Hát a pestire. Azután rátértem az elfogatásának részleteire. Jánosi Lajos kifejtette előttem, hogy az elfogatása tisztán a körülmények kellemetlen alakulása folytán történt. Ha egyedül kezdte volna, ma már a kilencmillióval Pesten grasszálna. — És mire gyanakszik? Ki árulta el? — Ugyan ne szimuláljon. Hát az a gazember Kozma Demeter. Fenyegetőleg emelte fel az ujját és vérbenforgó szemekkel mondta: — De csak körüljön egyszer a kezeimbe! Egy ilyen ember ne akarjon betörő lenni. Aki megrémül néhány mázsányi büntetéstől, azt ki kell zárni a mi világunkból. Az legyen becsületes ember. Dolgozzon. Ezután még csak arra voltam kíváncsi, hogy mit értett a „mázsányi” szó alatt. Jánosi ismételtlen kifogásolta járatlanságomat, azután felvilágosított, hogy a betörők világában minden mázsza egy évet jelent. Kicsit bosszantani kezdett ez a hallatlan lekezelés és védekezésképpen én is csipkedni próbáltam. — Mondja, nem kitalált mese volt ez az egész betörési terv. En azt hiszem, csak érdekessé akarta tenni magát. Látni kellett volna azt a felháborodást, ahogy ezt a vádat visszautasította. — Hát mit képzél maga rólam?! Hát minek néz maga engem. En már tizenhat éves koromban négy évre voltam elítélve. Természetesen megszöktem. Majd én potyára rajzoltam volna maguknak! Megnyugtattam, hogy csak vicceltem. Aztán bucsuzóul elmondta még, hogy ő nem pénzsóvár. Neki nincs szüksége a pénzre. — Hát akkor miért tör be? — Csak. Mert az izgató. És az iz-

galom nekem jó. Olyan, mint amikor egy detektívregényt olvasok, ami szintén jó. A bankároknak a jó, hogy gyűjtik a pénzt, nekem pedig, hogy élvezem. Érti most már? Derengeni kezdett az agyamban. — Nekik sem a pénz jó, hanem a gyűjtés. Nekem meg a betörés.

Most már teljesen megértettem. Jánosi azután látva, hogy távozni akarok, hát még egy cigarettát kért. Megkérdeztem még, hogy szigorú őrizet alatt van-e? Jánosi tagadólag rázta a fejét. — Nem kell engem őrizni. En elvből nem szoktam meg a rendőrségektől. Miért csináljak én bajt nekik. Ráérek megszökni, majd ha elítélnek. Azután szívélyesen elbucsuztunk. Így utólag azt hiszem, hogy még sem olyan csodálatos egyéniség ez a majsztét. (h. l.)

vetkezőket írja a Szulamit elő adásáról. „Nem mindennapi élvezet volt az eddig avatlatlanoktól látott szerepeket vérbeli zsidó színészeketől látni. A Szulamitban a jiddis színház művészei a klasszikus határokrig menő teljesítményt produkáltak.”

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor
Szombat d. u.: Szerelmem vására. (Igen olcsó 1/3-ára leszállított helyárakkal.)
Szombat este: Ártatlan Zsuzsi. (Pintér Böske vendégjátékával. Altalános bérletszűnetben. Premierhelyárakkal.)
Vasárnap d. u.: Mágna Miska. (Olcsó helyárakkal.)
Vasárnap este: Két árva. (Általános bérletszűnetben. Rendes helyárakkal.)
Hétfő: Gazdag lány. (Ujdonság, 4-edszer. Rendes helyárakkal. Napibérlet 107. szám. C.)
Kedd: Alarcok. (Ujdonság, 5-ödöszer. Rendes helyárakkal. Napibérlet 108. szám. D.)
A műsorra tüzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

A Bálvány. Csütörtökön este lesz a magyar színházban a legközelebbi premier. Földes Imre új, a Vigszínházban szenzációs sikert aratott három felvonásos drámája, a Bálvány fog ezúttal színrekerülni. Ártatlan Zsuzsi — Pintér Böskevel. Ma este Gilbert régen nem adott mulatságos operettje, az Ártatlan Zsuzsi kerül színre, a címszerepben Pintér Böske vendégfellépésével.

Alarcok. Óriási érdeklődés nyilvánul meg a keddi esti előadás iránt. Akkor adják ötödször az idei évad leghatalmasabb sikerű drámai ujdonságát, Biró Lajos Alarcok-ját. Vasárnapi előadások. Két előadás lesz vasárnap: Délután mérsékelt helyárakkal a népszerű Mágna Miska-t adják. Este fél 8 órakor a hatásos Két árva kerül színre. Gazdag lány. Hétfőn este adják negyedszer Szemes Béla népszerű új vigitékát, a Gazdag lány-t.

Uránia mozgó: Szombaton kerül utolszor bemutatásra, a páratlan sikert aratott, misztikus kalandorfilm, a Ravenger. Vasárnap és hétfőn az Ufa-gyárnak nagy cirkusz-attrakciója, Fekete árc alatt, főszerepekben: Lotte Neumann és Molly Wessely.

Egyetem mozgó: Szombaton a francia Pathé-gyár megrázó, artisztikus drámai jelenete, A szív kiáltása. Vasárnapról A kurzitán leánya, óriási sikerű erkölcsdráma. Iránydarab, mely nem a pikantériák kedvéért készült, hanem hogy megvilágítsa azon szerencsétlen leányok sorsát, kiket a férfiak bűnös vágya kíméletlenül az utcára taszít. Főszerepben az új filmcsillag, Mia Pankau. Első rész vasárnap és hétfőn.

Apolló mozgó: Szombaton, vasárnap nagyszerű Nordisk-dráma, Putifárné, főszerepben: Ebba Thomsen. Szombaton, vasárnap a rendes műsor mellett, aktuális attrakció, Sándor Jugoszlávia királyának bukaresti látogatása.

Tomuca városi tanácsos házaérkezett. Tomuca László, a kolozsvári városi tanács tagja, hosszas szabadságról visszaérkezett Kolozsvárra. Tomuca most újból elfoglalta hivatalát.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Bob herceg. (Pintér Böske vendégfellépésével). Hosszu pihentetés után tegnap este vette elő újra a kolozsvári magyar színház Huszka Jenő kedves operettjét, a Bob herceget. Az előadásnak külön érdekessége volt Pintér Böske vendégfellépése, aki egy évvel ezelőtt megvált a színház kötelékéből. Zsufolt ház nézte végig az előadást, amely egyike volt az utóbbi idők leg-sikerültebb operettelőadásainak. Pintér Böske belépésénél nagy taps fogadta. A közönség perecekig ünnepelte régi kedvencét és méltán. Pintér Böske annyi szint, elevenséget, temperamentumot hoz már belépésével a színpadra, hogy bármely fővárosi színpadon is megállná a helyét. A hálás közönség minden tánc és énekszámot megismételtetett. Mellette Kovács Katót kell külön kiemelni. A fiatal Kovács Kató, aki ugyszólván szemünk előtt felődött ki színésznővé, ma az operett-együttes egyik legtehetségesebb tagja. Ugy ének, mint játéktudása napról-napra fejlődik. Nagy és megérdemelt sikere volt. Hort Idin még meglátszottak a betegség nyomai. A többiek, különösen Leóvey és Pattantyus jók voltak. (h.)

Jiddis színtársulat Szatmáron. A Habima erdélyi nemzeti zsidó színház néhány napja Szatmáron vendégszerepel. A szatmári közönség minden előadásnál zsufolásig megtölti a színházat és lelkesen tapsol, a komoly, felkészült zsidó színészeknek. Egyik szatmári lap kritikusa többek között a kö-

AZ ÁLOMTELEPES

Irja Kaczér Illés
7. A sejk üzenete

Tel-Chálóm, nyugtalanlanság napja, délelőtt.

Tegnap táncal végeztük, ma hallgatással kezdjük. Tegnap összefogott bennünket a munka s a jökekv egymáshoz szédített. Ma dolgozunk s nézünk magunk elé. Mindenki magának. Korai volt az öröm: még semminek sem értünk a végére. Nem egy-két nap kell ide, egy hét is, vagy még több. Csömör van bennünk, mintha pálinkát ittunk volna mérték-telenül. Most itt vagyunk egymás mellett, testvérek mind és nagyon messze egymástól, mindenik a tulajdon kis életét éli.

En Sátorral bibelődöm, a kecskékkel, a gyerekekkel és Beráchával, a palántákkal meg a rizzsel. Mialatt itt vagyok, mi történik otthon? Mi van a veteménnyel és mi a vetéssel? Nagyon hiányozhatom. Er annyit ez az én itteni munkám? Mi lesz, ha oda se talál ez a kiszalasztott víz-ér a földemhez?

Aron földjével, a litvánéval, Nachmen darabjával most nem nagyon törődöm. Az én telepem, az én házam, az én állatkáim, ők hoztak ide, ők tartanak itt, ők csak ők dikálnak az izmaimnak, a karomnak és a szerszámjaimnak. És érzem, hogy a többi is mind így. Nem volnánk testvérek, hogy olyan egyedülállók vagyunk? Minden testvér ilyen, vagy csak mi? Minket valamikor megáldottak, hogy olyanok leszünk, mint az ég csillagai és mint a tenger fővénye. Atok ez az áldás. Olyanok

tek-barnultak, csunyultak és nyomorodtak, más fajták szokásait élték s most nehéz egy-törvénynek engedelmeskedni. Egyformán szeretjük a földet és egyformán akarjuk elfeledni régi életünket. De nehéz, nagyon nehéz. Bennem is, ahogy így turom az árkot és hordom a követ, felrémlik a tegnap... a halál ellen ástuk magunkat a földre. Most esend van, de ijedelmes, mingyárt mennydörögni fog és robajlani, repülünk szanaszét ahányan vagyunk szétlocsang tagokkal. Nosza ásson kiki magának! Mélyebbre, mélyebbre! Ez az Aron behuzza magát, én még beljebb, a litván elbujik, neki már ráment a félszeme, én még jobban elbujok, nekem még mindakét szemem megvan... Ilyieskának könnyű, ő orvos, reá nem lőnek, a lányokat gyűlölni lehet egyikiesit, őket semmi nem kötelezi... eh, el veled rémületes tegnap, nem igaz, nem igaz, most itt vagyunk a földünkön, hazatértünk a nagy háborúból, amely kétezerévig tartott. A béke összehoz, a dolgaink összehoznak és a tenger is összehoz. Valamelyik este megint táncba fogunk, egymás mellére borulunk és szeretni fogjuk egymást.

A béke is olyan nyugtalanító! Nem csak a mult miatt, de a ma miatt, a munka harca miatt és mert nem lehet tudni, ki él a telchalomi hegyeken tul. Jöember vagy rosszember? Ez az Abu Abdulla és az ő testvérei esküdtt ellenségeink. Sose tudjuk, merről jön, hol lakik, csak ráncsap a munkánkban, Most társakat is hozott.

„Ez itt Ibn Mehmed”, mondja öblösen, „rokona a nagy sejknek,

a neve Juszuf. Ez pedig Abd-ur Rahman, Ali Ibn Abbas el Madsuzinak, ama csodatevő büvésznek a leszármazottja. „Meghajtjuk magunkat, a vendégek is bókolnak, fehér szamaraik is. És hosszú puszkáik is mintha merev gunnyal ránhajolnának. „Mit akarsz?” kérdi Ilyieska lágyan. „Mit akartok?” kérdi Ezékiel keményen. Theodor Song, a testvérek közül az idősebbik, indulatosan csak ennyit mond: „No!” Az indulat ragad, Zebulon, aki sziklát cipel és le akarta dobni, nem dobja le, fenyegetőn előrelép vele. És megint együtt-vagyunk mindannyian.

„Mit akarunk?”, kiált Abu Abdulla. „Semmit. Csak köszöneti akarunk benneteket.” „No lám, mondom magamban és minden nevet bennem, mindig tudtam, hogy a testvéreink ők, Ilyieskára nézek, kinek éles arca változatlan, de a szava most még lágyabb, mint az imént. „Ézert jöttetek?” Mint amikor fagatja a betegét. Az arab arca kono-kabb. „Elhoztam a nagy sejk üzenetét.” „Ugy” kiáltja hevesen, gunnyosan Theodor Song és az emberek előre lépnek. Ilyieska most is nyugodt. „Mit izen?”

Az arab felegyenesedik szamarán, s az arca még barnább. „Azt izeni nektek, aki elkergeti a fellákh hosszú-csőrű madarait, azt hosszú-csőrű vasmadarakkal fogják elkergetni a fellákh.” Amikor ezt mondta: „hosszú-csőrű vasmadarakkal”, megrázta puszkáját s mi megértettük a képes-beszédet. Ha mi kiszárítottuk a mo-csarát és elüldözzük a vizimadarakat, ők fegyverrel jönnek ránk. Theodor Song hátranyult, kivette

KÖZGAZDASÁG

Önállósítják és üzlettesítik a CFR-t, a postát, a folyam- és tengerhajózást.

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Érdekes és minden vonatkozásában nagyfontosságú terv foglalkoztatja a közlekedésügyi minisztériumot: a CFR, a posta, a táviró és a folyam- és tengerhajózás üzlettesítésének megvalósítása. A terv a tanulmányozás stádiumán túl van már és elvben meg is történt a döntés. A végrehajtásra kiküldött bizottság elhatározta, hogy az államvasutak, a posta, a táviró, a telefon, valamint a folyam- és tengerhajózási igazgatóságok részére autonómiát ad. Ezek az igazgatóságok már ma is rendelkeznek bizonyos fokú autonómiával, de ezt sokkal szélesebb alapokon fogják kiépíteni, hogy a nagyfontosságú intézmények az ország szükségleteit megfelelően szolgálhassák.

Bukaresti beavatott helyről szerzett értesülés alapján a terv részleteiről a következőkben számolhatunk be: Az államvasutak, a tenger- és folyamhajózás, a posta-, telefon- és távirószolgálat élére külön igazgatási tanácsokat állítanak. A tanácsok részterületi részére évi költségvetéseket állapítanak meg és magán érdekesoportokkal is érintkezésbe lépnek, hogy azok kölcsönök alakjában járuljanak hozzá az intézménynek fejlesztéséhez. A tanácsok élén vezérigazgatók működnek, akiknek kinevezésénél a politikai szempontokat teljesen mellőzni fogják. Az üzemek jövedelme kizárólag saját fejlesztésre fordíthatók. Az állam nem részesül a jövedelmekből, de viszont nem is áldoz ezekre az intézményekre. Bizonyos átmeneti időt mégis fenn kell tartani, mert az önállósítás első éveiben az üzemek bizonyára nem fedezhetik költségeiket. Az átmeneti idő elteltével az állam, mint egyszerű ügyfél érintkezik az önállósított intézményekkel és mint olyan, a részére teljesített szolgáltatásokért megfelelő ellenértéket fizet. Az állam ma az államvasutakat szállítványokért és személyi viteldijakban mintegy hatszázmillió lei értékig veszi igénybe. Ha majd az üzlettesített közlekedési szolgálat mérlege aktív lesz, az államot ezek az intézmények

nyek kedvezményesen, vagy díjmentesen fogják szolgálni.

Nem lehet kétséges, hogy a nagy-horderejű terv megvalósulás esetén igen eredményes hatással lesz az egész államgazdaságra. Az üzlettesített forgalmi intézmények lényegesen mozgékonyabbak, produktívabbak és az ország ipara és kereskedelme fellendülésének nélkülözhetetlen kellékei. Az új törvénytervezet hamarosan elkészül és minden valószínűség szerint az új parlament első ülészakán már tárgyalás alá kerül.

Belföld

(x) **Uj dohányfajták.** A Monopol igazgatóságától kapott értesüléseink szerint a jövő hét folyamán két új fajta finom cigarettadohányt hoznak forgalomba „Maryland” és „Soafarlati” név alatt. A dohány küljövelete határozottan kerül elárúsításra.

(x) **Ujjászervezik az erdészetet.** Bukarestből írják: A földmivvelésügyi minisztériumban törvényjavaslat készül, amely az erdészeti ügyek ujjászervezésével foglalkozik. A javaslat a legközelebbi parlamenti cikluson már tárgyalás alá kerül. Beavatott helyről szerzett értesülés szerint az új törvény-érkezvényen fogja sújtani az erdőtulajdonosokat, mert nemcsak a falusi lakosságot, de a községek és városok igényeit is a legmesszebbmenő módon akarja kielégíteni. A javaslat a radikális kisajátítás alapján épül. Elrendeli az új törvény az erdőeladások szigorú korlátozását, hogy az erdőállomány fenntartható legyen. Ilyen módon az erdőbirtokokat bizonyos fokig megkötik.

(x) **Italmérők termelő szövetkezete.** Arról értesülünk, hogy a kiskávésok, vendéglősök, korosmárosok, bormérők és bodegások körében mozgalom indult meg együttes beszerzési szövetkezet létesítésére. A beszerzési szövetkezet az előzetes tervek szerint Kolozsváron alakul, egymillió lei alaptőkével. Az alaptőkét 500 leies részvényekből fogják megszerezni. A szervező bizottság az alakuló közgyűlés időpontját a napokban fogja közzétenni.

(x) **Módosítják a lei-tranzakciók ellenőrzését.** A pénzügyminisztériumban — mint Bukarestből jelentik —

rendelet készül, amely hamarosan megváltoztatja a lei-tranzakciók ellenőrzésének mai rendjét. Az új rendelet, hirtelen, már március tizenötödikén életbe lép. A Banca Nationala vidéki fiókjainál ellenőrző bizottságok alakulnak, hogy az ellenőrzést a decentralizálás folytán megkönnyítsék és egyszerűsítsék.

(x) **A Malombank felemelte tőkét.** Bukarestből jelentik: A malomtulajdonosok országos szövetségének bankja alaptőkéje felemelését határozta el. Erre a célra a bank 14500 részvényt bocsátott ki, 500 leies névértékben. Minden régi részvényes egy-egy új részvényre tarthat igényt. A részvényjegyzés határnapja március 17.

(x) **A Nagyvárad—Vascau vonat új menetrendje.** Bukarestből jelentik: A CFR. vezérigazgatósága több reggeli vonatot menetrendjének megváltoztatása mellett Erdélyben a következő menetrendváltozást rendelte el: A Nagyvárad—Vascau 1014. számú vegyesvonat indul Nagyváradról 15-05-kor és Vascauba érkezik 21-50 órákor. Vascauból az 1015. számú vegyesvonat 12-30-kor indul és 18-07 órákor érkezik Nagyváradra.

(x) **A kurticsi vám jelentése.** Az elmúlt héten a kurticsi vámon át a következő szállítványok érkeztek: Arad rendeltetéssel 30 kocsis vasúru, Temesvár rendeltetéssel 6 kocsis gépjármű, Bukarest rendeltetéssel 37 kocsis gépjármű és vasúru, Craiova rendeltetéssel 5 kocsis malomberendezés. A határon át kiment 20 kocsis árpa, 40 kocsis liszt.

(x) **Beváltják a volt hadifoglyok koronáit.** Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium elhatározta, hogy márciusban beváltja a volt román hadifoglyok koronáit, ha azokat annak idején bejelentették. Ezeket a koronamenyiségeket a külföldön talált koronákra vonatkozó rendelkezések alapján váltják be, mert 1919 június 15-én a volt monarchia régi határain kívül voltak forgalomban.

Külföld

(x) **Uj szenttelep Alsósziléziában.** Breslauer távirat jelenti, hogy Alsósziléziában, Bunzlau kerületben hatalmas kőszenttelepet találtak. A telep Bunzlau és a fél löwenburgi kerületre terjed ki. Százhusz méter mélyen fekszik és négy méter rétegzésű.

(x) **Rusinszki bortermeleők a behozatal szabályozásáért.** Prágából jelentik: A kereskedelemügyi minisztériumban tárgyalások folytak a rusinszki bortermeleők beregszászi bizottsága és Cinnert nagyiparos, a külkereskedelmi hivatal elnöke között. A tárgyalások főanyaga a Románia és Cseh-szlovákia közti behozatali kérdése volt. A tárgyalásokon elhatározták a behozatali rendjének új szabályozását.

(x) **A horvát malmok bevásárlási központot létesítettek.** Belgrádból jelentik: A horvát malomszövetség legutóbb Eszéken tartott ülésén a bánai és bácskai malmok bevonásával közös buzabevásárlási központot létesített. A bevásárlásokat főleg külföldön fogják eszközölni. A szövetség kiküldöttéi már el is utaztak Romániába és Bulgáriába.

(x) **A román-belga kereskedelmi kamara közgyűlése.** Anwersből jelentik: A napokban tartotta meg a román-belga kereskedelmi kamara az évi közgyűlést. Az alakuló ülésen Catargi, Románia meghatalmazott minisztere is résztvett, akit a kamara diszelnökévé választottak. Az ülésen részletesen beszámoltak a két ország kereskedelmi forgalmáról és azokról az intézkedésekről, amelyeket a kereskedelmi kapcsolat szorosabbá tétele érdekében a két kormányoknak tennie kell.

Valutapiac

Páris, márc. 2. Bukarest 825, Berlin 4916, Prága 1894, Bécs —07/32, Newyork 1093-50, Brüsszel —, London 4837, Amsterdam —, Milánó 5844, Zürich 214 —, Budapest —, Varsó —.

Bécs, márc. 2. Bukarest 48-50, Zágráb 20 —, Berlin 28 —, Budapest 952-50, London 291 —, Milánó 353 —, Newyork 6600, Páris 633, Prága 112, Szófia —, Varsó 162-50, Zürich 1285.

Berlin, márc. 2. Bukarest —, Krisztiania —, Kopenhága 5115 —, Stockholm 6360, Helsingfors, Róma 1280, London 1961-50, Newyork 23985, Páris 2190 —, Zürich 4700 —, Madrid 3840, Bécs 445, Prága 403-50, Budapest 34 —, Amsterdam —, Bruxelles —.

Zürich, márc. 2. Bukarest —, Berlin 219 —, Amsterdam —, Newyork 511 —, London 2263, Páris 4675, Milánó 2735 —, Brüsszel —, Kopenhága —, Stockholm —, Krisztiania —, Madrid —, Prága 665 —, Budapest 73 —, Zágráb 155 —, Varsó 13 Bécs 10, osztr. kor. 8.50.

Budapest, márc. 2. Lei 526 —, Napóleón 2610, font sterling 3095 —, leva —, dollár 690 —, francia frank 6387-50, márká 312 —, lira 3675 —, osztr. kor. —10-50, rubel 42 —, szokol 11-90 —, svájci frank —, dinár 824 —, lengyel márká 17 —.

Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ

zsebből maroknyi pisztolyát és szolt elfojtott haraggal Abu Abdulla nyelvén: „Majd meglátjuk, melyik az erősebb. A hosszuesőrű, vagy a rövid-esőrű!” Eduard Song és Ezékiel ismételték a mozdulatot. A litvának feszült az arca és úgy nézett a jövevényekre, mintha célozna a félszemével. Pedig nála nem volt a fegyver. Zebulon félvállra hajította a sziklát. Alfieri sápadtan mellé-húzódott. Aron, Zriel és a leányok mögöttem álltak. A szakálamban remegett a kezem, néztem és vártam, mi lesz. A többiben is felreszket a perc. Vér fog folyni? Abu Abdulla a társaira nézett, akik némán mosolyogtak s már ő is mosolygott. „Csak tudni akartuk, vajjon csakugyan a testvéreink vagytok.” Juszuf bölintott. „Ezek bátor emberek.” Abd-ur Rahman ráhagyta. „Valóban testvérek.”

Bennem megmozdult valami. Én tudtam, én tudtam. „Hát gyertek közelem, ha testvéreink vagytok, nagy ez a telchalómi völgy, elférünk mindnyájan.” Ilyicska is mondja: „Gyertek.” Ezékiel visszateszi a halálverebbet. Hallgat. Szeretném ha ez a kemény ember is mondaná: „Gyertek.” Nem mondja. Már a két Song is fegyvertelen, de ők se szólnak egy szót se. Iza Ilyicskára néz, benyalja keskeny ajkát, hallgat. Baszje is hallgat, Aron is, a félszemű is. Csak Alfieri mondja nagyon halkán, szinte restelkedve: „Elférünk.” A többi egy hangot se.

Abu Abdulla megfordul. Nézi a völgyet. Két társa is hátranéz. Nem látom az areukat, de kezdem szégyelni az ajánlatomat. Eddig sose láttam, hogy olyan kietlen ez a völgy. Itt ott egy szegényes zöld-esik, ahol már él a föld, de a többi helyén!

Milyen halotti! „Ma bizony” még ilyen.” magyaráznám neki, „de holnap!” Ibn al Farid nevet. Persze. Az ő régi csufondáros nevése ez, jól ismerem: hehehe, zsidó, rizet vetettél! És már nem is mondok semmit.

„Köszönöm testvér, nem nekünk való ez a völgy!” Juszuf is nevet. Összenevet Abu Abdullával. „Ez a völgy? Nem.” Abd-ur Rahman igyekszik komoly maradni. „Nincs itt tenyészhely se kövér ürünek, se fúrge öszvérenek.” Bölintanak, meghajtják magukat, morgóson Allaht emlegetik s belenyargálnak a fehér porba.

Ujra ránszűrődik a hallgatás, újra elkülönülünk a gondolatainkban. Megint nyugtalanítanak a testvéreim. El kell néznem róluk. A lápban vizimadár kiált mélyen, dobosan. Bölmbika. Gólya lépked a sás szélén, felemeli a esőré, mintha a torkát öblögetné. Nyeli a békát. Fölkönnék gém, flamingó, vadkacsa. Ezek itt még nem is tudják, hogy mi ellenük dolgozunk. Eleinte riadtabbak voltak, de már nem félnek tőlünk, összebarátkoztak velünk. Szegény madarak!... Ezelőtt nem gondoltam rájuk így, de most, hogy Abu Abdulla mondta... Elzavarjuk őket! Kijűdözünk a nyugalmukból! Eddig minket üldöztek, most mink! Igazság ez? Kie a föld? Mindig az erősebb?

Ilyicska azt mondja nekem. „A föld azé, aki a teremtést folytatja rajta.” Ő a legközelebbi testvérem, nemegyszer ugyanazon gondolkodik, amin én. „Vagy nemis”, mondja később, „a föld senkié az ember bérbekapja, hogy megdolgozza és előkésztse a fiainak.” Lever egy cölöpöt, mintha vitakozna. „Nincs igaza Abu Abdullának, a flamingó még a gém

könnyebben talál ingoványt, mint mi talajt. Nagy a világ és a Nilusnak (a karját délnék tárja) nincs vége-hossza lefelé.”

És sokáig nincs beszéd. Csak a szerzőmök diskurálnak egymással, a földdel, a kövel és a cölöpökkel. Készül a gát. Az embereket nyomja a hallgatás. Mindenki várja, hogy valaki kezdje, mert valami még nincs tisztázva. Micsoda? A madarak dolga? Vagy Abu Abdulla? A litván ránéz a félszemével Nachmenre és Nachmen, aki ha az emberek hallgatnak, vezényeli a hallgatást, vártatlanul megszólal. Ha beszél, csak egy-két szót mond és ez még nyugtalanítóbb, mint amikor hallgat. Most ezt mondja: „Olyan ő, mint egy kozák.”

Döbentben nézünk rá mindahányan. Zriel felsóhajt: „Egy vad kozák! A szeme se áll jól.” „En is azt hiszem”, szegegi Dinjuska, „hogy rosszember.” „Rosszban tőri a fejét”, véli Aron is. „Ti még hívtátok őket”, vádol Iza hangja, (köröskörül igazat adnak neki), „ti még odaadtátok volna nekik a telchalómi völgyet.” Magamon érzem a vádat, védekezni kell. „Nem az egész völgyet. De hiszen nagy ez a völgy. Kell ide ember. És ők testvéreink.” „Testvéreink! Ők!” és Iza hangja telítve van gunnyal.

Nem tudok felelni. De Ilyicska: az ő keserny hangja felei helyettem. „Igen, testvéreink, talán édes testvérek, ha ők nem is tudnak róla. Az apáink fiai, büszkék az apáikra és büszkék a fiaikra. Nézzétek ezt a mi rontónkat és csüggesztőnket. Abu-Abdullának mondjátok és Ibn al Faridnak mondjátok, pedig a neve Dsaifir. De Faridnak

fia ő és apja Abdullának s ő mindakettővel kevélykedik. És elsősorban a fiával, Abdullával, mert ez a jövő. Abu Abdulla Dsaifir Ibn al Farid a nevem — szokta mondani göggel s mintha csak azt mondaná: én vagyok a jövő, a jelen és a múlt. Vajjon a mi életünk nem ugyanez? A jövőt kezdjük a múltból a jelenen át. Az ember csak úgy teljes, ha három teste van: a magáé, az apjéé és a fiáé. Ezért olyan dolyfősek ezek, ha a teljes nevéket mondják.”

Különös volt Ilyicska beszéde, kicsit szökdecselt is, akárcsak a hangja s nem is volt tulságosan érthető, de mindannyian bölintottak hozzá. Izának a szemefehérjében nevető sugár siklott el. És Ilyicska, miközben erős hajlítással fonta a karokra a nád-vesszőt, még ezt mondta: „Csak bennük és bennünk gyökérzik ilyen mélyen az ivadékok gögje. Csak ők és mi vagyunk olyan büszkék, ha gyerekeink vannak. Kár, hogy mi is nem aggatjuk a nevéink elé disznek!”... „Ebben igazad van, nevetett az öreg Song és Nachmen is megbiccentette a fejét. Iza felnyalábot egy kéve nádat és vitte a gáthoz. „Ide!” kiáltotta Ezékiel, mert nála kifogyott a vessző. De Iza Ilyicska elé dobta. „Neked hoztam.” „Nekem?” kérdezte Ilyicska s a hangjában tömör volt a kesernye. „Hozzak még?” kérdezte Iza. „Ide még sok kell” felelte Ilyicska enyhébben. „Jó” szólott Iza és sietett vissza a nádrát. A két amazon jött vele szembe. Baszje szemrehányást mondta. „Ezikiel áll tétlen és te Ilyicskának viszed!” „Ilyicskának kell” vonta a vállát Iza. „Ilyicskának kell” rázogatta a testét Dinjuska. Behunyta a félszemét és kacagott, édesen, huncutul kacagott.

bortermelők a be-
sáért. Prágából je-
lemügyi miniszte-
folytak a ruszinsz-
regészési bizottsá-
os, a külkereske-
között. A tárgya-
Románia és Csah-
rbehozatal kérdése
on elhatározták a bi-
szabályozás-át.

naimok bevásárlási
tek. Belgrádból je-
malomszövetség leg-
tott ülésén a bánati
bevonásával közös
zpontot létesített. A
er külföldön fogják
tség kiküldöttéi má-
niába és Bulgáriába.
elga kereskedelmi
Anwersből jelen-
totta meg a román-
kamara ez évi köz-
ló ülésén Catargi,
mazot minisztera is
amara díszelnökvé-
ésen szívesen be-
rszág kereskedelmi
ról az intézkedések-
reskedelmi kapcsolat
rdékében a két kor-

apiac
Bukarest 825, Berlin
es —072, Newyork
London 4837, Am-
5844, Zürich 214—,
Bukarest 4850, Zágráb
Budapest 95250, Loa-
3—, Newyork 6600,
szófia —, Varsó 16250,
Bukarest —, Krisz-
aga 5115—, Stockholm
a 1280, London 106150,
ris 2190—, Zürich
Bécs 445, Prága 40850,
rdam —, Bruxelles

Bukarest —, Berlin
Newyork 511—, Lon-
Milano 2735—, Brnsz-
—, Stockholm —,
rid —, Prága 865—,
b 155—, Varsó 13
50.
Lei 526—, Napoleón
95—, leva —, dollár
638750, márka 312—,
kor. —1050, ru-
90—, svájci frank
nygel márka 17—

MARTON ERNŐ

ullának s 5 mind-
edik. Es elsősorban
al, mert ez a jövő.
safir Ibn al Farid
mondani göggel
mondaná: én va-
jelen és a mult.
nk nem ugyanez?
multból a jelenen
ak ugy teljes, ha
a magáé, az apjéé
olyan dolyfösek
nevéket mondják.
Ilyicska beszéde, ki-
akáresak a hangja s
agosan érthető, de
tottak hozzá. Izá-
ében nevető sugár
ska, miközben erős
a karókra a nád-
mondta: „Csak ben-
gyökérik ilyen mé-
göggje. Csak ök és
a büszkék, ha gyo-
Kár, hogy mi is nem
k elé disznek!...
n, nevetett az öreg
is megbiccintette a
olt egy kéve ná-
hoz. „Ide!” kiáltotta
a kifogyott a vessző.
lé dobta. „Neked
?” kérdezte Ilyicska
nör volt a kesernye.
kérdezte Iza. „Ide
elte Ilyicska eny-
t Iza és sietett visz-
t amazon jött vele
mrehányón mondta.
és te Ilyicskának
nak kell,” vonta a
skának kell” rázo-
juska. Behunyta a
gott, édesen, hun-

Pályázati hirdetmény.

A baia-mare (nagybányai) Tal-
mud Thóra Egylet pályázatot hirdet
két tanítói állásra.

Pályázókól megkívánatik isten-
felök legyenek ezt eddigi mű-
ködésükkel igazolják. — Kötelesek a
helybeli Talmud Thóra iskolában
tanítani.

kiváló tanítói képzettséggel tanítani.
Tanítási nyelv jüddisch, deutsch (nem
máramarosi zsargon).

Az állások azonnal husvét után
betöltendők.

Fizetesként az egylet a legtiszte-
ségesebb megélhetést biztosítja.

Pályázatok kor és eddigi műkö-
dés megjelöléssel alant írott címűkhöz
intendendők.

Baia-Mare (Nagybánya), 1922.
február 20.

KRAUSZ MÖR, főrabbi.
(Talmud Thóra elnöke.)

Pénztár berendezés és stela-
zók sürgösen eladóak
Hosszu-utca 6. szám. 3410-1

Telefon 494. Engross.

Figyelem!
10%-al

olcsóbban árúsítok,

mint minden e szakmában vágó
cégek. Ki megrendelését levéiben
vagy személyesen feladja, azon-
nal lesz kiszolgálva. Megnem-
felelő árukat visszaveszek.

NAGY ÁRUHÁZ CLUJ,

(volt Széchenyi áruház)
Kötött, rövid, papír, norinbergi
és háztartási nagy kereskedés.

Kereskedők figyelmébe! Rózsahegyí és más gyártmányu szövöfonal
és Grohman fejtő kapható

Judovits Lázár engros üzletében

Cluj, Calea Regele Ferdinand 11. (Wesselényi-utca). Telefon 8-58. Bejárat
a Szép-utcai oldalon.

Bőrlábszárvédő

elsőrendű anyagból fekete, barna és
sárga színben 1286

Krébs János szijgyártó

Cluj, Calea Regele Ferdinand 77.
Kereskedőknek árkedvezmény!

Rövid, kötött és galenteri nagy-
bani raktáromat kiárúsítom.

**Eisenstädter Fülöp
volt Lakatos-áruház**

CLUJ, Strada Regina Maria 13. szám.
A többi összes cikkekből március 15-ig
10 százalékos árengedmény. 2174

Ujrafoncsorozás!

Finntükrök gyártása!

Péchy és Társa

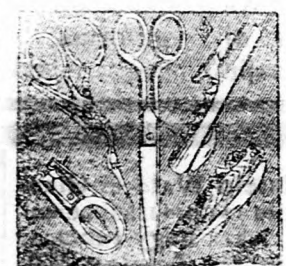
Modern üvegcsiszoló és tüköráruháza

üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapu-
cinus-u.) 20 megkezdte: Minden méretű és minőségű tükrök,
butorüvegek olcsó áron megrendelhetők. 1270

KÉRJEN ÁRAJANLATOT!

**Műköszörüs, késes,
műszerész**

1285

szakmába vágó
munkákat szak-
szerint, vállalom
szolid és pontos
kiszolgálással
Gajzágó Márton
Cluj, Kínizsi-utca 6.
(Óvár.)

Megérkeztek

a női tavaszi modellek és tiszta gyapju
férfi öltönyök dúz választékban

Diamantstein és Moskovits
céghez, Cluj, Cal. Reg. Ferdinand

Hölggek figyelmébe!

Estélyi és utcai ruhákra legújabb divatu
anyag, ezüst és gyöngyhímzés, minden-
féle géphímzések, ajourrozás pliszírozás
és gouvérozás gyorsan
és szépen készülnek a

Hímző Szalonban

Unió-utca 15., emelet.

Rozenzweig Antal, Cluj (Saját ház)
Széchenyi-tér 38. — Telefon 4-36.

ספרים האנדלוני מליתים
תפילין מיוחדת
אנדרויא ערדעטייל

Héber könyvek és rituális cikkek
nagy kereskedése viszont eladóknak
gyári árban pontosan szállít. 1321

BOLOND

az aki ügynöktől vesz drága essen-
cet, míg nálam a legfinomabb
rumkompozíciót
megrendelheti utánvét mellett
65 lei kilogramonkénti árban

1294 Glück Henrik

Oradea-Mare (Nagyvárad)
Calea Vict. volt Kolozsvári-u. 74.

Nagymennyiségű lámpaárú, csuh
táblaárú, karlsbadi porcellán és
Ditmár-féle lámpaárú érkeztél.

DEUTSCH K. I.

üveg és porcellán nagy-
kereskedés részvénytársaság

Oradea-Mare — Nagyvárad
Str. Nicolae Jorga (v. Zöldfa-u.) 4.

TELEFON 71.

1311

Pontos és szolid kiszolgálás.

**A (lipcsei) leipzig-i vásáron megbizot-
tam Fischer Marcell személyesen át-
vesz komplett vagon és darabáru
küldeményeket Romániába való
szállításra a leggyorsabb lebonyolítás
saját kísézőkkel biztosítva.**

**Díjtételeim a legelőnyösebbek.
Mindennemű megbizást elvál-
lalok. Megbizottam irodacime
a lipcsei lapokban.**

König-szállító Arad.

S. J. Agnon És a meggőrbéd hiegyenesedik...

— Regény —
Fordította Sas László 4

Néhány óra múlva belépett az első vevő az üzletbe, de Kreindel Tsarneknak semmije se volt, amit kért. Kissé habozot, aztán a barátja üzletébe sietett, ott magához vette azokat a portékákat, amelyeket kért tőle és oda adta a vevőnek. És amikor a vevő kilépett az utcára megbeszélte az urával, hogy a jövőben mit cselekedjenek és abban egyeztek meg, hogy addig is, míg az Isten segítséget küld, hitelt vásárolnak a városban és ha már kevéske pénzt összegyűjtöttek, a közeli nagy városba utaznak és onnan hoznak fűszerárut. Oh, de mennyi minden keresztelte ezt a tervet: attól féltek, hogy a községben megismerik szomorú helyzetüket, ami csak kárt okozhat, elmentek egy pénzkölcsönzőhöz, — annyi volt belőlük a városban, mint a fü a temetőben, — pénzt vettek fel nála, a kölcsönből mindjárt le is vonták a kamatot és már a következő reggel Kreindel Tsarne a nagyvárosba utazott, ahonnan hozott magával mindent, amire csak szükség volt üzletében. És minden pole megtelt finom ételekkel, mint az első időkben és minden a helyére került békességben.

Amde szépek is a bölcsök szavai (áldassék az emlékezetük) amik a hitelvezékről szólnak: „Miért mondják uszorának (neseh)? Mert szívja a vérvérket (nosah)“ és így tovább. Mert

nyilvánvaló, hogy minden fáradozásukat felfalta az uszora és még messzebb is kinyújtotta ártó kezét, sok keserves gondot okozott és elszomorította a lelket és elmerültek mind mélyebben az adósságok ninárjában. És hogy a nyomor mezitelségét rejtegette, hogy az uszorás ne vesztse el a bizalmát, a gazdagság csillogó ruhájába öltöztek és a világ előtt úgy éltek, mint a hercegek, gazdagon megajándékozták a szegényeket, a rabbinak és az előimádkozónak purimkor és az ünnepeken szép ajándékot küldöttek és a sirásó évről-évre — tisztességgel legyen mondva — egy pár alsónadrágot kapott Menasse Chajimtól. És Kreindel Tsarne olykor-olykor bort adott az imaháznak, hogy megáldják vele a szombat érkezését és távozását és pólyát a sirató asszonyoknak és sehóse hiányzott Kreindel Tsarne kegyes adománya, ahol nyilvánosan lehetett jótékonykodni. És nem egyszer, amikor szívük szorongott, hogyan fogják az uszorának a kamatot kifizetni, megjelent náluk két tekintélyes férfi, vörös kendővel a kezükben, amely már elhagyta a színt és sűrű volt a portól és a sok pénztől és kiterítették Kreindel Tsarne szeme előtt, mint a pók kifeszíti hálóját és anélkül, hogy szóltak volna, tudta az asszony, hogy kegyes adományt kérnek tőle, — a szíve összeszorult és kevés híján kihányta volna előlük az epéjét vagy egyszerűen elütötte volna őket, mert egy garast se akart kiadni, sőt neki is kölcsönt kellett vennie, hogy e hét kamatot megfizethesse. De még jókor jó képet vágott, a szeme nevetett, mosolyra

csücsörítette az ajakát és az olajnál is lágyabb hangon szólott az urához: — Menasse Chajim, miért nem mondd az uraknak, hogy jöjjenek be az üzletbe? talán leülnek egy kicsit, hogy kiszuszogják magukat és megízlelik a befőttest, amelyet készítettem arra az esetre, ha netán valamelyikünk beteg lesz, amitől azonban óvjon bennünket az Isten. Lépjének be, tisztelt uraim, a jöttöt követeli, a jótékonyosság, amelyért fáradoznak.

És még a szó ajkáról áradt, ura már ládákat helyezett eléjük, tiszteletteljes sietséggel, hogy helyet kínáljon nekik és Kreindel Tsarne nagy kanalat dugott a befőttes üvegbe, ki is csordított egy keveset a jó edességből és úgy tett, mintha az ilyesmi fontos se lenne, mert vagyonát tulozni tudta, mint a bölcs mondta: „Ha a gazdagnak esérére van szüksége, eltöri korsóját.“ Röviden, „egy világ egészen jó, egy világ egészen tündöklő, ha nem néznek bele a mélységébe és egy világ egészen sötét, ha bele néznek a mélyébe“, mondja a medzyborzi rabbi Baruch és milyen találóak a szent szavak! És az urak áldószavakkal fordultak az üzlet felé: „És akinek a szava mindezt megalkotta“ és „a sok lélek és azok szükségletének Megalkotója“ és beszélgetésbe fogtak, hogy milyen nehezen lehet keresni és milyen nehezen lehet megélni és ezekben a rossz időkben egy érdemes szegényt se lehet ellátni.

— Rossz idők? — esodálkozott Kreindel Tsarne, — Nem mindenütt! — Nem minden ujj egyforma, — mondta Menasse Chajim, hogy alátá-

massza felesége szavait és az asszony is tovább beszélt: — Ez igaz és nem lehet tagadni, sokan vannak, akiknek rossz a helyzetük — az Irgalmas óvjon bennünket — és sóhajtozott azok szerenéselenségén és elnyomta a maga sóhaját: — Bár érdemesnek tartana bennünket a világ Ura és veünk maradna mindig, mint ahogy van eddig is velünk van.

Kihuzta az asztal fiókját, belekotort és megcsendítette a pénzdarabokat, amelyeket gyűjtött és a kamatra szánt, kivett egy pénzdarabot, átadta Menasse Chajimnak, hogy az adja tovább és-ök szeretettel bucsuztak és megáldották őket.

— Így segítsen továbbra is az Isten.

És Menasse Chajim és Kreindel Tsarne, ha nem vétek kimondani, úgy tettek, mintha az ég szeme nem látna és füle nem hallana és ragyogó arccal mondották az ament és szívük majd meghasadt. De mit használt, ha az embereket bolondítják, az Isten nem lehet bolondítani. És nem sok idő telt el és Menasse Chajimot és a feleségét megint fegyverbe állította a sors, hogy az idővel megküzdjenek, üzletük ismét megakadt, az idő megint kétségbeesést hozott és egész vagyonukat, tőkájukat, hasznukat és készletüket felemészítette és elszegényedtek és szűkölködtek. Mert ha, Isten ments, elhagyja az embert a szerenese, ninesen rá mődjja, hogy megragadja, maga felé fordítsa, mint a lovat, amelyet kantarra lehet fogni, vagy mint egy vevőt, amelyet a boltba vissza lehet vinni. És a bölcsnek ez is elég.

(Folytatjuk.)

APRÓHIRDETÉSEK

Egy első ára 1 lel. — Vastagabb betűvel 2 lel. Leghitebb apróhirdetés ára 10 lel.

Planninót bérbé keresek. Cim a kiadóhivatalban.

Mindenféle fordítások román, magyar, angol és francia nyelvre, valamint írógéppel való másolások gyorsan és pontosan készülnek. Főlvételi hely Friedmann hírlapiroda.

30 éves izraelita nagyiparos 280 ezer lei vagyonnal rendelkezik, elvenne szerény igényű, 25-30 éves izraelita leányt vagy asszonyt, kinek 100-150 ezer lei hozománya van. Üzememet gyárát akarom átalakítani a hozományra azért volna szükségem. Ajánlatokat „Boldog jövő“ jellegre a kiadóhivatalba kérek. 3428-1

Utazó, Erdély és a regát piacain jól bevezetve, garanciával rendelkezik, divat és textil szakmában esetleg jobb segédi állást is vállal azonnali belépésre. Löwy Samu, Cluj, Kiss-utca 22.

Szakácsnő, ki kőser háztartás vezetését vállalná, kerestetik. Ajánlatok K. D. Cluj, Vöröskereszt-kórház 1. emelet 5. szám alá kéretnek. 3426-1

Cementcserep gyártáshoz való gépek teljes felszereléssel eladó, Legmann, Apa- 3425-1

Keresek azonnali belépésre egy izr. vállalkozó, aki a román, magyar esetleg német nyelvet is bírja. Fizetése kívül, százalékos lehet. Szombaton sarva. Ajánlatokat az Uj Kelet kiadóhivatalához „Ernst“ jellegre kérek. 3444-1

Keresünk mérlegképes könyvelőt Dic Jakab és Fia Cluj. 3449

Önálló első segédek keresek rőfés és ötötáru szakmából, ki románul peréktil beszél, elsőencü kiszolgáló, ügyes kirakat és raktárrendező. „Hóhéherke“ Áruház Nagyvárad. Szombaton zárva. 3452-

Bocskor, monótalp, felsőbőr és szőgyártóbank illandóan nagy készlet kényben és nagyban, legolcsóbb árak mellett. — Vidéki megrendéseket és postaszállítást is eszközölök. — Jelenlegi talp és bocskor ára 65-70 lel. — szegmételni 5 százalék kedvezmény. SAMSON BÖRGYÁR, Győgygyár-utca 1 — Győgygyár raktárral szomban, Telefon gyár 3-86 — lakás 3-87

1 „ szalám... 18.—
1 „ kolbász... 15.—
Róth Adolf, volt Ferencz József-ut 62. (Marianum mellett.)

של מדינה של מדינה
Zománcozott edény kg-ént 25 leltől, továbbá porcellán, üveg és konyhafelszerelési cikkek érkeztek. Tornavivoda Hosszu-utca részén DEAK-bodé 3448-1

Törött aranyat, ezüstöt, valamint a legmagasabb árban vesz GRÜNFELD ékszerész, 2743-1 Cal. Regele Ferd. (Wesselényi-u.) 21. sz.

„Gowag“
Közkereseti társaság Goldstein Wald és Glasner. Gőz, gáz, vízvezeték és csatornázási berendezések, valamint műszaki cikkek nagy raktára. CLUJ, Str. Vladimirescu 17. Telefon 519.
Complete fűrdőszoba berendezések jutányosan kaphatók!

Tavaszi ujdonságok!
Női, gyermek harisnya, keztyű és rövidáru nagy választékban érkezett

Fischbein & Spitz
rövid és kötött áru üzletbe CLUJ (Kolozsvár), Piata Unirii (Mátyás király-tér 29. szám. Bánffy-palota.

Első Erdélyrészi Ékszerárúgyár
KOLÓZSVÁR, Str. Xantón (Szappan-u.)
Gyárt és állandó raktár mindenféle ékszerárúban. Vállal briliáns munkákat, javításokat és alakításokat. Valódi és hamis ékkövek. Fogászati arany és forrasztó, huralok és lemezek arany és ezüstben.
Nemesfém beváltó!
Telefon int. 2-13. — Sürgőnycim: „Guvaere Cluj“ 1273

SAFRUTH
zsido könyv- és papirkereskedés Cluj, Wesselényi M. és Szép-u. sarok. 00000000
Imakönyvek, biblia k, hacaák nagy választékban. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. Zsidó könyvtárakat magas áron vásárol. 00000000000000

Megérkeztek a következő héber tankönyvek:
מחזורי חנוכה על אמר ישראל (magyar, német) שנת עמנו
הלשון I. חלק (Héber konv. könyv)
שוקן (17 füzet) ספרו
מכתבים רשעים צדיקים מוהרר

Feuerstein és Löwi
textil, kötött és rövidáruháza Cluj, Strada Regina Maria 12.

Ruhanemű, vászon és harisnya szükségletét legolcsóbban a **Gerő Zoltán** áruházában szerezhethi be. Cluj, Hosszu-u. 1.

TRISKA J. zongora nagyraktára
Uj zongorák raktáron.
Telefon 419.
elvállalja egy angol, minbécsi szerkezetű zongorák megongált vagy hiányzó alkatrészeinek javítását vagy pótlását. Hangoló megrendelhető. Bartha Miklós-utca, 14.

GLOBUS
Fa- és fémipar, Orastie.

Faipari osztálya készít:
gyógyszereszeknek, vegyi- és cukorka gyáraknak gyógyszerészeti és ipari fadóbozokat;
eivállai:
mindennemű fagegmunkálásokat az építkezési, butor- és faesztergaiparból darabáruban és tömegben.
Fémipari osztálya elvállal:
mindennemű ipari- és mezőgazdasági gépek javítását, gépkalkatrések elkészítését, építkezések vasalási munkáit, bádogtancz tömegcikkek gyártását, mindennemű bádog- és műlakatos munkákat, szivattyukutak készítését mindennemű szereléseket.

Értesítés.
A Tordai Sörgyár Rt. értesíti a t. sörfogyasztó közönséget, hogy a közkedvelt **Gloria** sörkülönlegessége nagy kereslet folytán kifogyott. Ujbóli forgalomba helyezése a a lapok utján annak idején közölni fog.

Szarut, szaruhegyet, agancsot, husolást és csontot, valamint mindennemű timár-hulladékot legmagasabb napi árban vásárol **Szaru- és csontárúgyár Rt. Cluj** 1310

Minden házban fontos!
Az egészség érdeké ben nélkülözhetetlen **pávatólt-, vatta-, lőszőr- és gyapju-tisztító, melyet gőzerőre és vegytisztítással berendezett mőhelyemben gyorsan és pontosan vállallok. Raktáron tartok kész párnákat és tolat. Mérsékelt árak! Szolid kiszolgálás!**
Stern Salamon Kossuth L.-u. 10.

Szerkesztőség hivatal és ny Cluj-Kolozsvár, L. Pop, — Brassa

Az Uj Kelet te Szerkesztőség... Kiadóhivatal... Nyomda... Héber osztály... Zs. N. Sz.

A kéziratok kizárólag szerkesztőségnek dők... Kéziratok adunk vissza és hetünk me

V. évfolya

Nem

Mi megmő tokban. Ketső napon, amelye került, másod amikor a Bra választásokat álláspontunkat san. Sajnos, zatnunk ezt nem kellett be igaztalanok tévedtünk. lanok és nem ma pontosan láttuk, amikor zereikünkét kal később az „Nem a mi v eme. „A vál irtuk január márciusi vála nyozni fog a megalakulni a a tömegek es a választások hatnak el, me a választói h hét alatt nem a nagyon t Azazhogy vála tünk, mert az tunk és azt delik a listát is fogják egész látnunk, hogy lünk. Szó s akarták volna motok, szó s kisebb hézago pedig nemcsa ugyanesak táte deznek a vála naivak voltunk juk, már néh jöttünk, megir és ujra csak a moru dicsőség első lehttünk, a visszavonulá hetedikén azt juk megállítan ennélfogva esa Már most jele választás nem lesz.“ És n tiltakozás ma hattunk, mon választásunk, veszünk.

Kiderült, h lommall első ságot felfogtul mal igazunk i és második me egy intervallu tétovázunk e minden igazs aki a maga ig tévedtünk. A szavalni a den is üres szavak rácia. Az erdél alakult meg, választásokon ráciából. Am kéri ki a rész a vereség aká csak vereség l egyenlőtlenek nem engedi, takarodót. Mir vonulásnál, ez vadákat és a balról is. Tűrn futamodásnak giai műveletet innen-is, onna